БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 2. (9756) | 1962 оной январиин 3, среда | Сэн 2 мүнгэн

Бүхы дэлхэй дээрэ арадуудай бата бэхи эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө

Кремль соо шэнэ жэлые угталга

Үнгэржэ байһан мянга юһэн зуун жара нэгэдэхи оной һүүлшын часуудта манай эхэ оронoй ниислэл — Москва һайндэрэй мартагдашагүй гоё галнуудаар толоржо байгаа. Байгаали москвагайхидта өөрөө туһалжа байна гэжэ һанахаар байгаа һэн. Саһанда хушуулһан ниислэлэй үйлсэнүүд, сэнтэһэн модонууд городой түхэл янзые үльгэр домог соо хэлэгдэдэг шэнги гоё болгоод байгаа. Ниислэлэй үйлсэнүүд болон талмайнуудта, культурын ордонгууд болон клубуудта, бүлэ бүхэнэй гэр байрада һайндэр хухюу һайнаар үнгэрөө. Ерэхэ 1962 ониие баяр баясхалантайгаар угтахын тулада хаа хаанагүй бэлэдхэл хэгдээ.

...Кремлиин съезднүүдэй ордон. Энэ ордон соо партиин XXII съездын түүхэтэ заседаниинууд болоо, мүнөөдэр шэнэ жэлэй заншалта угталгые хэхын тулада хүн зон эндэ олоороо суглараа. Советскэ Социалистическэ Республикануудай правительствын эмхидхэһэн энэ угталгада Москвагай промышленна предприятинуудай болон барилгануудай түрүү хүдэлмэрилэгшэд, Москва шадарай полинуудай ажалшад, эрдэм ухаанай, соёл культурын, искусствын ажал-ябуулагшад, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд суглараа. КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүд, СССР-эй болон Россин Федерациин Верховно Соведүүдэй депутадууд, СССР-эй болон РСФСР-эй министрнүүд, түсэбэй эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, Советскэ Союзай маршалнууд, Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой генералнууд болон адмиралнууд эндэ байлсаа.

Советскэ Союзда байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор эндэ мүн лэ байлсаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин гэгшэдэй уужам ехэ, гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн банкетнэ зал соо орожо ерэхэдэнь суглараашад тэдэниие хани халуунаар угтаа.

Һүниин тэн болохо хүрэтэр үсөөхэн минута үлөөд байгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев үнгэржэ байһан 1961 оной хүндэлэлдэ зорюулан духаряа үргөө.

Энэ жэл гайхамшагта жэл байгаа гэжэ тэрэ хэлээ. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, үнэн сэхэ ленинец Никита Сергеевич Хрущев түрүүтэй Центральна Комитедэйнь хүдэлмэреэр совет арад коммунизм байгуулха хэрэгтэ гайхамшагта шэнэ амжалтануудые 1961 ондо туйлаа. Энэ жэл яахадаа гайхамшагтай жэл болооб гэхэдэ, 1961 ондо КПСС-эй түүхэтэ XXII с'езд болоно, манай эгээн үнэн зүб, эгээн гэгээн гэрэлтэ общество — коммунистическэ общество байгуулха программые баталан абаа. Совет арад хадаа үнгэржэ байһан 1961 он тухай тон халуун, эгээн һайн үгэ хэлэхэ хүсэд үндэһэ баримтатай гээд Л. И. Брежнев хэлээ.

1961 он хадаа бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлэй жэл болоо гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ хэтэ үеын эб найрамдалай мандахын түлөө тэрэ духаряа үргөө.

Л. И. Брежневэй үргэһэн духаряае суглараашад угаа халуунаар һайшаан угтаа.

Совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандаһан шэнэ жэлэй амаршалгын зоригжуулхы үгэнүүд ханхинаа. Зал соо гал унтараа. Сценын хүшэгэ аалихаанаар сэлигдэжэ, тэрэнэй гүн дунда «1961 он» гэһэн тоо яларан харагдаад, Кремлиин курантнуудай түрүүшын сохилтын болоходо, «1962 он» гэһэн шэнэ тоо яларaa. Гоё һайхан ёлкын элдэб олон янзын галнууд яларaa.

Курантнууд һүниин тэн болоһые дуулган сохибо. Зал соо дахяад гэрэл яларaa. Тиигээд Советскэ Союзай гүрэнэй гимнын аялга баяр баясхалантайгаар зэдэлээ.

Суглараашад хүндагануудые үргэжэ, золтой жаргалтай, элүүр мэндэ ябахыень, ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень бэе бэедээ хүсэлсөө.

Советскэ правительствые толгойлогшо нүхэр Н. С. Хрущев суглараашадта хандан шэнэ жэлэй духаряа үргөө. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

Хүндэтэ нүхэд, ханинар! Хүндэтэ господанууд!

1961-дэхи, баһа нэгэ жэл түүхэдэ орон үнгэрбэ. Бүхы дэлхэйн хүнүүд хуушан жэлые үдэшэжэ байна. Үнгэрһэн жэлэй олгоһон бүхы һайн һайхан юумые тэдэнэр һанана. Тэдэнэр ерээдүй тухайгаа һанана, шэнэ жэл бүри һайн, бүри золтой жаргалтай байха гэжэ этигэл найдабаритайгаар һанан шэбшэнэ.

1961 он совет хүнүүдтэ тон һайн жэл байгаа. Бүришье һайн жэл байгаа гэжэ би һанаха байнаб. Энэ жэлдэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин — агуу ехэ хүнэй, коммунист Владимир Ильич Ленинэй байгуулһан партиин XXII с'езд болоо. Манай партиин с'езд коммунизм байгуулха программые — манай ажабайдалай, этигэл найдабариин, ажалай, гэгээн гэрэлтэ ерээдүймнай түлөө бүхы совет хүнүүдэй хэхэ тэмсэлэй программые баталан абаа.

Эртэ урда сагһаа хойшо шэнэ жэлэй урда тээ хүнүүд үльгэр домогто хандадаг байгаа. Тэдэнэр зулгы һайн Үбгэн Морозые һанажа бии болгоо. Тэрэнь бэлэгүүдые асаржа үгэдэг байна. Үбгэн Мороз хадаа үхибүүдтэл таарамжатай һанаан болоно гээшэ. Зүгөөр томо болоһон хүнүүд имагтал тэмсэл хэжэ, оролдосотой һайнаар ажаллажа, хүнэй ухаан бодолые хэрэглэжэ, эрхим һайн ажабайдал хүнүүдтэ зохёожо, зол жаргал олгожо болохо гэжэ мэдэдэг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совет хүнүүд һайнаар ажаллаа, гоёожо хэлэбэл, Үбгэн Мороз тэдэндэ олон гайхамшагта бэлэгүүдые асаржа үгэһэн байна. Тэдэнэй имагтал заримыень нэрлэхыемни зүбшөөгыт. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай промышленностиин продукци 9 үлүүтэй процентээр нэмээ. Колхоз, совхозууд урда жэлэйхидэ орходоо 320 миллион пүүдээр ехэ ороохо таряа гүрэндэ худалдаа.

1961 оной турша соо орон дотор 82 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаа. Энэ хадаа миллион хүн зонтой Горький мэтэ арбан городой шэнээн хэмжээтэй болоно. Нэгэ жэлэй турша соо хуушанай Россинхида орходоо зуун жара дахин ехэ электрын элшэ хүсэн абтаа.

1961 ондо гэр бүлэ болоһон таба миллион эрэшүүл болон эхэнэрнүүдтэ шэнэ зол жаргал хүсэн тэдэниие амаршалха байнаб. Һүүлшын арбан хоёр һарын турша соо түрэһэн табан миллион бишыхан совет эрхэтэд шэнэ жэл анха түрүүнээ угтаба. Хүн зоной иимэ ехээр ургалта манай орондо совет засагай тогтоһон һүүлшын жэлнүүдэй түүхэдэ үзэгдөөгүй юм.

Эндэ байлсаһан манай түрүүшын космонавтнууд Юрий Гагаринние, Герман Титовые дурдангүй гараха аргагүй байна. Эдэ баатарнууд, тэдэндэ замбуулинай онгосые байгуулжа үгэгшэд манай гайхамшагта Эхэ ороной түүхэдэ, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үшөө нэгэ алдарта хуудаһа бэшээ.

Социалис оронуудтахи манай ханинар гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Социализм байгуулха агуу ехэ хэрэгтээ шэнэ, бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень бидэнэр тэдэндэ үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн арадуудта ехэ амжалтануудые, зол жаргалые бидэнэр үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди. Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадууд 1962 ондо шэнэ амжалтануудые туйлаха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангида, ажалшадта аха дүүгэй амаршалгые хүргөөд, һайниие тэдэндэ хүсэнэбди.

Бүхы дэлхэйн арадуудые бидэнэр амаршалнабди!

1961 он совет арадта амгалан тайбан жэл байгаа. Советскэ Союз, социалис оронууд арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай ленинскэ гадаадын политика бэелүүлдэг байгаа, бэелүүлнэ, бэелүүлхэшье. Шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын, эб найрамдал аршалан хамгаалхын тулада бидэнэр бүхы юумэ хэхэбди.

Хүндэтэ нүхэд, ханинар таанадые шэнэ жэлээр амаршалаад, шэнэ зол жаргал, шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсэнэб!

Манай бүхы хүндэтэ айлшадые шэнэ жэлээр амаршалнаб!

Агуу ехэ Советскэ Союзай саашадаа һалбаран бадархын түлөө, алдарта совет арадай түлөө, социализмын бүхы оронуудай амжалтын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай түлөө духаряа үргэхыемни зүбшөөгыт!

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэгэтэ бэшэ альга ташалган болоо.

Удаань, Н. С. Хрущев өөһэдынгөө арадуудые, өөһэдынгөө правительствонуудые манай орондо түлөөлдэг элшэн сайдуудай түлөө, эб найрамдал хангаха ажал-ябуулгадаа тэдэнэй амжалта туйлахын түлөө духаряа үргөө.

Дипломатическа корпусые толгойлогшо Швецинээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Рольф Р. Сульман уулзалга дээрэ тобшо үгэ хэлээ. Элшэн сайдуудай зүгһөө совет хүтэлбэрилэгшэдтэ, бүхы совет арадта шэнэ жэлээр дашарамдуулан, тэрэ үнэн зүрхэнһөө һайниие хүсэһэн байна.

Кремльдэхи уулзалга хани халуун оршон байдалда орой болотор үргэлжэлөө.

Манай эхэ орон зохёон байгуулхы хүсэнүүдэйнгээ гайхамшагтайгаар һалбаран бадаржа байһан үедэ 1962 ониие угтаа. «Нүхэдүүд, хүдэлмэрилжэ орое! Коммунизмын шэнэ илалтын түлөө!» гэжэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдые мүнөө совет хүн бүхэн өөртөө хүтэлбэри болгоно.

(ТАСС).

Предприяти, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ

Баргажанай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Түрүүлэгшэ С. И. ТАРАСКИН:

Залуу хонишон Борис Бадмаев Сэсэг эгэшэтэеэ түлгэнүүдые харууһалдаг юм. Тэдэнэр бэлшээриин саһа этэрхэ гурбан хушуутай шарга хээд, тэрэнээ сарта хүллэжэ, үдэр бүри Боро голой майла талаар гэшхүүлнэ. Хойноһоонь түлгэнүүд дэбхэрэлдэн ябажа, халууч ольһотой хагда зулгаана. Түлгэнүүдшье садхалан, үбһэ тэжээлшье ехээр арьбалагдана. Үдэшэ үглөөнь малаа бүлеэн уһаар ундалуулна. Эдэнэй дүй дүршэл бусад отаранuудта дамжуулагдана.

ПВЗ-гэй главна инженер А. П. КЛАДУН:

1961 ониие ажалай һайн дүнгөөр дүүргээбди. Хэдэн арбаад түрүүшүүлдэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоо. 320 хүн эрхим шанартай продукци үгэдэг болоно, өөрын тамгатай болоо. 438 залуушуул үдэшын һургуулида, 32 хүн институтда, 195 хүн техникумүүдтэ һуралсана.

Мянгаһаа дээшэ уралан нарижуулагшад 700 гаран дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, жэл соо 360 мянган түхэриг мүнгэ арьбалха арга олгоо.

Барижа байһан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугые 1962 ондо алдахагүйн түлөө тэмсэхэ зорилготойбди. Тиихын тула июлиин 1-һээ электровозуудые заһабарилжа эхилхэ, үйлэдбэреэ шэнэ технологидо оруулха байнабди.

Сэмбын фабрикын директор К. П. АЛЬЦМАН:

Үнгэрһэн жэлдэ манай фабрикынхид абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, республика доторoo түрүүлэн үргэлжэдөө коммунис ажалай нэрэтэй болообди.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэл — 1962 ондо туйлаһан амжалтаяа арьбадхан, ажалшадта эрхим һайн шанартай, гоё һайхан үнгэтэй бүд гаргаха гээшэ коллективэймнай гол зорилго байха. Хэдэн шэнэ технологи шудалжа, «Сюрприз», «Селенга» гэжэ нэрэтэй шэнэ бүдүүдые гаргадаг болохобди.

«Электромашина» заводой парткомой секретарь А. АЛЕКСЕЕВ:

Манай завод арадай ажахыда шухала, ашаа тээдэг автокрануудые гаргадаг болоһоор һаянай. Шэнэ жэлдэ үшөө нэгэ шэнэ продукци — 100 киловатт хүсэтэй электромоторнуудые бүтээдэг болохомнай.

Саашадаа хүдөө ажахыда хүргэдэг шефскэ туһаламжаяа бүри үргэдхэхэ, коммунис ажалай нэрэдэ хүртэхэ зорилготойбди.

Улан-Удын оёдолой фабрикын директор Е. Г. ШИРАПОВ:

1962 ондо үйлэдбэрилхэ продукцимнай нёдондонойхиһоо 80 мянган түхэригөөр дээшэлхэ. Илангаяа хүүгэдэй хубсаһа ноохон бүдөөр оёдог болохомнай.

Улан-Удын модоной заводой түсэблэлгын таһагай начальник Д. АЮШЕЕВ:

Хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг предприятинуудта эльгээдэг продукцимнай 1,5 дахин, бүхы заводоймнай түсэб 1961 онойхиһоо 13 мянган кубометрээр дээшэлбэ. Энэ зорилгые дүүргэхын тула «Л-13» маркын 6 лебедка, 1500 кубометр модо багтааха бассейн ашаглалгада оруулха, жэлэйнгээ бүтээсые 5 процентээр дээшэлүүлхэ байнабди.

...АДТА ШЭНЭ ...ЭЙ МАРШАЛГА

...Ёлко... хан эл... Ёлко! Ү... һайндэр... ээ ёлко... һэн, эхэ..., ханинар үхэ-...

1961 ондо дэлхэйн коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ехэ илалтануудые туйлаа, эб найрамдалай хүсэнүүд хархис, дайнай хүсэнүүд [illegible] илаа.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительство, бүхы совет хүнүүд бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалые аршалан хамгаална. Энэ һайн һайхан тэмсэлдэ бидэнтэй хамта аха дүү социалис оронууд, бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүд бодолсоно.

Социалис оронууд хабэрхэг түримхэйшүүлэй амыень татажа зайсуулжа шадахаар түгэс материальна базатай. Мүнөө үеын шэнэ шэнэ техникын эрхим һайн буу зэбсэгээр хангагдаһан Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүд совет хүнэй амгалан ажалые хёрхоор хамгаалажа байдаг.

Партиин түүхэтэ XXII съезд эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй түүри дээрэ үргөө. Бидэнэр шэнэ жэлые угтахдаа, «дэлхэй дээрэхи бүхы хүнүүд амгалан тайбанаар, эрхэ сүлөөтэйгөөр, золтой жаргалтайгаар ажаһуугты лэ! 1962 он эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаае саашадаа бэхижэхэ жэл болог лэ!» гэжэ ... гүрэнүүдтэ хэлэнэбди.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительство хадаа манай ... оронииие саашаданъ һалбараан бадаруулхын түлөө, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө саашадаашье шууд сэхэ, олдосотойгоор тэмсэхэ, социализмын оронуудай хоорондохи аха дүүгэй харилсаа холбоое бэхижүүлэн хүгжөөхэ, колониальна дарлалhaa сүлөөрөөд шэнэ ажабайдал байгуулжа байгаа оронhон арадуудта хани ёһоной туһа үзүүлхэ.

Хүндэтэ нүхэд, ханинар!

Маанадай урда алдарта зам нээгдээд байна. Шэнэ жэлдэ ехэ шэнэ хэрэгүүдые бэелүүлхэбди. Эдэ бүхэн совет арадта зохёон байгуулхы түрүү хүсэ оруулна, коммунис байгуулалтын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ шэнэ илалтануудта хүрэхэ зоригжуулна.

Совет арадта, алдарта арадта, тэмсэлшэдэ, коммунизм байгуулагшадта алдар соло!

Аха дүү социалис оронуудай арадуудта халуун амар мэндые, һайниие хүсэе!

Эб найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө һайн тэмсэлдэ саашанхи амжалта туйлахыень бүхы дэлхэйн ажалшадта хүсэе!

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын болон арадай бата нэгэдэл—коммунизмын түлөө манай бүхы илалтануудай эшэ үндэһэн хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

Шэнэ жэлээр, зол жаргалаар, хүндэтэ нүхэдүүд!

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

...н адгааха дүүгэй ...аршалга

...револю... Освальдо Дортикос Торрадо... СССР-эй Министрнүүдэй Совейн Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Совей Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев амаршалга эльгээгээ.

...революционно Кубын ажал... гайхамшагта амжалтануудые совет хүнүүд үндэрөөр ..., үнэн зүрхэнһөө бая... Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө Кубын арадай баатарлиг ехэ тэмсэл ... баясана. Энэ һайн һайхан хэрэгээ бэелүүлхэдээ Кубын арад СССР-эй арадуудай аха дүүгэй туһаламжа ..., бата дэмжэлгэ хүлеэжэ ... байна гэжэ телеграм... соо хэлэгдэнэ.

СССР-эй болон Кубын арадай хоорондо аха дүүгэй ... һайн хани барисаан ..., үрэ ехэтэй харилсаа ... хүгжэнэ гэжэ Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев захяа..., президент Дортикосой СССР-тэ аяншалаа һаань ... ороной хоорондохи хани барисаа саашаданъ хүгжөө... хэрэгтэ шэнэ туһа нэмэри ... үгэхэ һэн гэжэ онсо... тэмдэглэһэн байна. Социалистическэ общество байгуулха хэрэгтээ шэнэ амжалта туйлахыень Кубын арадта Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев хүсэһэн байна.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министр Рауль Роа Гарсиада амаршалга эльгээгээ.

(ТАСС).

...Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Беккер, Н. Бухано, И. П. Воловченко, ...ина, Д. Аботин, А. Ф. Комиссарова, ...ков, Г. Аливайко, В. Я. Первицкий, ..., В. А. Спичный, Ш. Ш. Хайруллин, ...ова гэгшэдтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

...Георгиевичто — Читын областиин Шилкын районой ...Мая колхозой механизатор кукурузашан.

8. Аливайко Георгий А...новичто — Алтайн хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын ...стидай директор.

9. Первицкий Владимир Яковлевичта—Кубаниин ...торнууд болон хүдөө ажахын машинануудые туршадаг ...-шэнжэлэлгын инст... кукуруза ургуулдаг ... оруулагдаһан звеньевой.

10. Сапунов Петр Егорович — Орловско областиин ...Дмитровско районой «...знамя» гэжэ колхозой кукуруза ургуулдаг ...оруулагдаһан звеногой звеньевой.

11. Светличный Владимир Андреевичтэ—Кубаниин ...орнууд болон хүдөө ажахын машинануудые туршадаг ...но-шэнжэлэлгын ин... сахарай свекло ... оруулагдаһан звеногой звеньевой.

12. Хайруллин Шейхи... Таровичта—Оренбург... ажахын малай научно-... шэнжэлэлгын институдай ...

13. Чеканова Нина ...евнада— Алтайн хүдөө ... институдай һура... шалгын ажахын а...

...Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Л. БРЕЖ...**

...Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГ...**

Кремль
...декабриин 31.

...РАД. 200—22... мориной хүсэтэй ... бүтээхэ даалгабари Кировскэ заводой ...предприятиин трактора конструкторска ... шэнэ машинын проект зохёожо дүүргэ... (...н гарhaa) инженер Г. А. Серегин, конст... ...Шнойдман, И. И. Мелькович, проектын ... ...ов, конструктор Ю. И. Борисов гэгшэд ...проектые зүбшэн хэлэжэ байна.

ТАСС-эй фото

КПСС-эй гэшүүн Афанасий Иванович Имеев ПВЗ-гэй механокомплектовочно цехтэ 1956 онһоо хойшо токарёор хүдэлнэ. Тэрэ халаанайнгаа нормо 120—130 процент хүрэтэр дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. И. Имеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗОЛ ЖАРГАЛАЙ ТҮЛӨӨ

1961 жэлнай манай Эхэ ороной гайхамшагта жэлнүүдэй нэгэниинь болоб: совет арадай баатар хүбүүд Ю. Гагарин, Г. Титов гэгшэд «булад хурдан хүлэгөөрөө» замбуулин дэлхэйгээ гороолон ниидэжэ, Совет Эхэ ороноо, арад зоноо суурхуулаал! Октябриин 17-ной үдэр Коммунистическэ партиин XXII съезд нээглэжэ, тэрэ агуу ехэ хуралдаанай үндэр трибуна дээрэһээ хамаг хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ бүхы ами наһаяа зорюулжа ябаһан Никита Сергеевич Хрущевой үгые, орон дотороо суурхаһан түрүү хүнүүдэй хэлэхые сэдьхэл зүрхөө хүдэлгэн шагнаа һэм.

Съезд дээрэ нэгэн дуугаар һайшаан абтаһан Программа дотор илангаяа эхэнэрнүүдэй ажабайдал эрид һайжарулагдахаар хараалагдана. Эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй адли эрхэтэйгээр ажаллахаһаа гадна, олониитын ажабайдалда бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болохо гээшэ. Тиихэдэ тэдэнэй үри хүүгэд олониитын болон гүрэнэй аша туһаар хүмүүжүүлэгдэхэ /болохо бшуу.

Коммунизм байгуулагшад шамбай задарюун бэетэй байхань элитэ, ушар тиимэһээ медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй урда угаа харюусалгатай зорилго табигдана: үбшэн үлбэр хүнүүдые эмшэлхэһээ гадна, элүүр энхэ бэетэй хүнүүдые хүмүүжүүлхын түлөө тэмсэхэ нангин уялгатайбди.

Гэбэшье манай ажалда үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд яһала олон, тиимэһээ 1962 ондо «унаһан малгайгаа абангүй» ажаллаха ёһотойбди.

Мүнөөдэр, иимэ һайхан жаргалта үдэр, «Бурят үнэн» газетэ уншагшадые «Шэнэ жэлээр!» гэжэ үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Н. Протасова,
КПСС-эй XXII съездын делегат.

Гурбадахи һуурида

Үнгэрөөшэ жэл кино харуулгаар 11 һарын түсэб 100 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ. Баунтын, Кабанскын, Хоринин, Улан-Удын киношод илангаяа һайнаар хүдэлөө. Киногой 89 хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай ударнигай нэрэ хүндын түлөө тэмсэнэ. Кино харадагаараа манай республика бүхы РСФСР дотор гурбадахи һуури эзэлнэ.

1962 ондо таби, табиһаа олон үрхэтэ айлтай тосхон бүхэндэ саг үргэлжын кинотүхеэрэлтэ тодхогдохо. Тиихэдээ тематическа сеанснууд олоор харуулагдаха.

Бүхы киношод ажал дээрээ Прибайкалиин [illegible] киномеханик нүхэр [illegible] льдинай түрүү арга үргэн нэбтэрүүлжэ эхилхэ. Гад Кабанскын, Зэдын, Сүгын, Тарбагатайн аймагуудта шу[illegible]луун кинотеатрнууд [illegible]гдаха.

А. З. Ч[illegible]ва,
БурАССР-эй культурын министрын орлон.

ҮГЭНЫН ТҮРҮҮҺААЛИШАД

— Шэнэһээ[illegible] фермэлэ ошогты. Совх[illegible]мнай түрүү һаалишан [illegible]шима Базаровна тэндэ [illegible]жалладаг юм,—гээд партой секретарь нүхэр Б[illegible]гармаев манда дурадха[illegible]

Нара, һалхи[illegible] хүрилэн татаһан шарай[illegible]энэ эхэнэрые хараһаар [illegible] малшан гэжэ таахаар. Д[illegible]ма Доржиева Мухаршэ[illegible]эй «Эрдэм» совхоздо [illegible]аалишанаар 18 жэл та[illegible]аряагүй хүдэлхэ зуура[illegible] ажалай баян дүй дүршэ[illegible] болонхой. Үнеэдээ яа[illegible] харууһалха, эдеэлүүл[illegible] һүн ехээр һаагдадаг [illegible]эжэ тэрэ һайн мэдэдэг.

Хэһэн ажалдаа[illegible]эн сэхээр хайдадаг, [illegible]у номгон зантай Даши[illegible] һаалишан нютагайнг[illegible] зоной дунда ехэ хүндэт[illegible] болонхой. Тиимэһээ н[illegible]аархиниинь Доржиевагай Түгэнын сомоной Сове[illegible] хоёрдохёо депутат бо[illegible] һунгаа юм.

— Һү ехээр һааха гээ һаа, үнеэн бүхэнии[illegible]нэгэ сагта һааха юм. [illegible]рүүн ямар үнеэ һаажа [illegible]лээбшин, тэрэл үнеэгээ [illegible]аха

ёһотой. Тиимэ гуриаар һаахада үнеэд өөһэдыгөө ээлжээ алдахагүй. Хүбээ нэгэ үнеэ өөрынь ээлжэндэ һаангүй урид гү, али һүүлдэ һаабалнии һүе татаад байдаг. Гадна дүбэн хүлтэй адагуусан гээ[illegible] лэ малда хайша хэрэгээр [illegible]кандажа яажашье болохгүй. Хараажа, сохижо байһалшни үнеэн һүеэ баһал [illegible]тажа эхилдэг юм. Тиимһээ үнеэн бүхэндэ дарүү юмгоноор хандаха хэрэгтэй.

Мүн малые нэгэ хэмдэ эдеэлүүлхэ, уһалха шухала. Үнеэнэй хүхые заабол гарайнгаа бүхы табан хургаар бахим адхаад, һаажа һураха ёһотой. Илангаяа залуу һаалишад дүй дүршэлгүйһөө үнеэдээ һаахадаа үлүүсэ ехээр хүшэлжэрхёод, хэдэн үдэр мүр гарни шалана гэдэг. Тиихэгүйн тула зүбөөр һууха, зохидоор һаажа һураха хэрэгтэй,—гэжэ дүршэл ехэтэй һаалишан хөөрэнэ.

— Абаһан уялгаяа хэ[illegible] дүүргэжэ байнабта,— гээ[illegible] асууха даа мнай: «үнеэн бүриһөө 1860 килограмм һ[illegible] һааха уялгаяа түрэл пар[illegible]тиингаа XXII [illegible]дэхэ үеэр д[illegible]жэ мэдүүлнэ.

Энэл даа[illegible] коммунизм б[illegible]һэн [illegible] нэгэнэй ажа[illegible] Дашима шэн[illegible] һаалишад [illegible] хоёр мянгаа[illegible] һү һаабал һ[illegible] тарха байгаа[illegible] мэ байдал [illegible] мэдэ үзэгдэ[illegible] арба нэгэн [illegible] соо миил 4[illegible] һаана. Малай[illegible] дал тон муу. һүүл багаар [illegible] лынь үмхиржэ[illegible] болонхой. Тии[illegible] тэ дээрэ мал[illegible] дал шэнээр [illegible] ерээ. Энэ т[illegible] асуудал совх[illegible] рилэгшэдэй [illegible] Доржиевагай [illegible] бигданхай.

Гадна Да[illegible] ажал дээрэ [illegible] түрүү нэрэ [illegible] ябадаг хүн б[illegible] депутадай уя[illegible] дүүргэжэ яб[illegible] оролдодог, н[illegible] эдэбхитэйгээр [illegible] хүн гээшэ. Д[illegible] баян болоһон[illegible] аймагай ниит[illegible] рээр томилог[illegible] тула бусад [illegible] ябажа, шалга[illegible] туу дунданууд[illegible] дэг, түрүү д[illegible] гэнөөр нэбт[illegible] хүсэл оролдо[illegible] ябадаг байна.

Үнгэрөөшэ [illegible] һаалишад өө[illegible] сөөр 350 цент[illegible] центнер ногоо[illegible] мянган тонно [illegible] хэжэ, абаһан [illegible] гэхэ, һүн дала[illegible] хын тула шар[illegible] һон байна. И[illegible] суута парти[illegible] съездын ш[illegible] дые бэелүүл[illegible] өөһэдынгөө х[illegible] лалсаха гэһэн[illegible] бинхай гээшэ.

Б.

Парти болон арадай эбдэршэгүй бата нэгэдэл

Бүхы совет хүнүүд, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүбинуудай олон миллион манай ханинар КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын болоһон тухай һанажа ябана. Арадуудай ниитын ажабайдалай бүхы асуудалнууд, тэдэнэй мүнөөдэрэй гол шухала эрилтэнүүд, үглөөдэрэйнь түсэбүүд съездын хүдэлмэридэ, тэрэнэй гаргаһан шиидхэбэринүүд соо сүм харуулагдаһан байгаа.

Оронойнгоо экономико хүгжөөн дэбжээхэ, эрдэм ухаан болон техникэ, соёл культурые хүгжөөхэ, ажалшадай ажабайдал һайжаруулха талаар совет арадай түйлаһан гайхамшагта илалтын дүнгүүдые КПСС-эй XXII съезд гаргаба. Гүрэнэй болон ажахын байгуулалтада олониитын зохёон байгуулхы үүсхэл гаргуулха, совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар партиин ябуулһан бүхы хүдэлмэри съезд дээрэ эли бодо харагдаа.

Эб найрамдалай, зэргэлээд амгалан ажаһуухын түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхын түлөө, СССР-эй экономическа болон соёл культурын харилсаа холбоо үргэдхэхын түлөө, гадаадын политикые эдэбхитэйгээр, сэсэн бодолтойгоор ябуулхын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэ манай партиин, Н. С. Хрущев түрүүтэй тэрэнэй Центральна Комитедэй элитэ ехэ үүргэтэй байһаниие съезд харуулаа.

КПСС-эй XXII съездын бүхэдэлхэйн түүхэтэ удхашанар юуб гэбэл, партиин шэнэ Программые—коммунизм байгуулгын программые тэрэ баталан абаа. Коммунистическэ обществые үргэнөөр шэнжэлэн харуулһан, энэ обществын түлөө тэмсэхэ зорилтонууд ба тэдэниие бэелүүлхэ замуудые алишье талаһаань тодоруулһан документ мүнөө совет арадта, бүхы түрүү хүн түрэлтэндэ бии болоод байна. «Программа,—гэжэ Н. С. Хрущевой элидхэл соо хэлэгдэнэ,— коммунизм байгуулагшадай зэргэдэ хүн бүхэнэй эзэлхэ һууриие заана. Коммунизмын аша туһада яажа ажаллахаб, яажа һуралсахаб, коммунистическэ общество дотор ажаһуухаар өөрыгөө яажа бэлэдхэхэб гэжэ программа харуулна».

КПСС-эй XXII съезд угаа шухала удха шанартай тон олон асуудалнуудые табиһа. Партиин, гүрэнэй, совет арадай, бүхы хүн түрэлтэнэй ажабайдалай болон ажал-ябуулгын бүхы һалбаринуудта съезд хэмжээгүй ехээр нүлөөлөө.

Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхын тулада, арадуудайнгаа эрхэ сүлөөтэйгөөр, зол жаргалтайгаар ажаһуухын тулада манай партиин ехэ юумэ хэһэнэйнь түлөө баяр омогорхол совет хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэндэ түрэнэ. Съезд коммунизмын агуу һайхан байшан байгуулха алдарта, ехэ харгые хурса тулагаар гэрэлтүүлээ, совет хүн бүхэндэ шэнэ эршэ хүсэ нэмээгээ. Мүнөө хүн бүхэн съездын баталан абаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа шадаал һаа ехээр оруулха гэжэ эрмэлзэнэ.

Гансаханшье коммунистнууд бэшэ, мүн партийнабэшэ үргэн олониитэ мүнөө тиимэл һанал бодолтойгоор ажаһууна ха юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө эгээн дүтын, шухала хэрэг гээшэ гэжэ съездын шиидхэбэринүүдые угтан абаад, тэдэниие бэелүүлхын түлөө коммунистнуудтай хамта тэмсэхээр бэлэн байна. Парти болон арадай эбдэршэгүй бата нэгэдэлые, үзэл сурталай болон эмхидхэлэй нэгэдэлые, дура зоригой болон тэмсэлэй нэгэдэлые съезд эли тодоор харуулаа. Энээгээр КПСС-эй XXII съездын бүхы хүдэлмэри нэбтэрэнхэй байгаа.

Хаа хаанагүй мэдээжэ болоһон, гүн удхатай баримтанууд тухай бодоод үзэе.

КПСС-эй зэргэдэ мүнөө 10 миллион шахуу хүн тоологдоно гэжэ съезд дээрэ хэлэгдээ һэн. XX съездын һүүлээр үнгэрһэн саг соо парти хоёр миллион 500 мянган хүнөөр гэхэ гү, али гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүгээр олошороо. Партида хүнүүдые абахаяа яарадаггүй, харин абалгые тааруугаар ябуулдаг, тайлбарилан хэлэхэдэ, эгээн эрхимүүдэй эрхим хүнүүдые шэлэн абадаг байһан оршон байдалда партиин зэргэнүүдэй иимэ ургалта хадаа арадай дунда партиин нэрэ хүндын угаа ехээр дээшэлһэн тухай, үргэн олониитэ ажалшадтай тэрэнэй бата бэхи нэгэдэлтэй байһан тухай тодорхойгоор гэршэлнэ. Үзэл сурталай, мүн эмхидхэлэй талаар хуби заяагаа партиин хуби заяатай холбохо, партидаа, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэхэ гэжэ эрмэлзэдэг бүхы хүнүүд—хүдэлмэришэд болон колхознигууд, совет эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд, гүрэнэй, ажахын аппарадай хүдэлмэрилэгшэд партида ороно. Теэд энэнь партиин нэрэ хүндын дээшэлһэниие, арадтайгаа тэрэнэй холбоо барисаагай ургаһаниие элеэр гэршэлнэ бэшэ аал?

Манай парти бүхы арадай парти үнэхөөрөө болонхой. Обществынгоо түрүү хүнүүдые шэлэн абажа, парти зэргэнүүдээ нэмээдэг, арадтаа үнэн сэдьхэлээр алба хэдэг, тэрэнэй һанал бодол, аша туһые харуулдаг ба хамгаалдаг байна. Арад зондо түшэглэн, арад зонтой зүбшэлдэн, арад зоной хараһаар байтар бүхы ажалябуулгаяа үргэнөөр эрхилдэг ушарһаа КПСС бодото арадай парти болонхой.

Арад олониитын эрилтэнүүдые, партийнабэшэ ажалшадай ажаглалта болон дурадхалнуудые партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй анхаралдаа яажа абадаг байһаниинь XXII съездын баталан абаһан КПСС-эй Программа болон Уставые зүбшэн хэлсэхэ үедэ харагдаа.

Съездын болохоһоо хоёр һара урид КПСС-эй ЦК бүхы арад зондо ойлгуулхын тулада эдэ документнүүдые толилжо, тэдэниие эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэхыень бүхы коммунистнуудые, партийнабэшэ үргэн олониитые уряалһан юм. Теэд бидэнэр юу харанабибди? Парти юу хэхэ ёһотойб, яажа ажабайдал болон хүдэлмэрээ зохёохо ёһотойб гэһэн партиин имагтал доторой асуудалнууд бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэхээр табигдаһан байгаа. Гансахан коммунистнууд бэшэ, мүн олон янзын мэргэжэлтэй, үбгэн залуу гэлтэгүй, партийнабэшэ угаа олон хүнүүд эдэ документнүүд тухай юу бодожо байһанаа хэлэһэн, өөһэдынгөө заһабари нэмэлтэнүүдые, ажаглалта дурадхалнуудые оруулһан юм. Жэшээлхэдэ, Программын проектые зүбшэн хэлсэхэ талаар предприятинууд, колхозууд, эмхи зургаануудта, сэрэгэй частьнуудта, профсоюзна болон комсомолой организацинуудта ажалшадай 500 мянга гаран суглаанууд болоо. Эдэ суглаанууд дээрэ 73 миллион шахуу хүн байлсаба. Партийна суглаанууд, конференцинүүд союзна республиканuудай компартинуудай съездүүд болон ажалшадай суглаанууд дээрэ Программын проект тушаа 4 миллион 600 мянга гаран хүн үгэ хэлээ.

Тэрээнһээ гадна, КПСС-эй ЦК-да, нютагуудай партийна органуудта, газетэ, журналнуудай, радио болон телевидениин редакцинуудта 300 мянга гаран бэшэг, статьянууд абтаа.

Тоонууд иимэ байна. Теэд Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхэ, һүр жабхалантай байха тухай, арадуудайнгаа зол жаргалтайгаар, һайнаар ажаһууха тухай һайн һайхан бодолтойгоор һанаагаа зобожо ябаһан амиды хүнүүд тоо бүхэндэ харагдана ха юм. Партиин табиһан зорилгонуудые яажа түргэнөөр дүүргэхэ, манай предприятинууд болон колхозуудые, партийна болон гүрэнэй аппарадые, эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд болон һургуулинуудые, ниитын организацинуудые һайнаар хүдэлмэрилүүлхэ тухай тэдэнэр хэлэһэншье, бэшэһэншье байна. Арадуудай хоорондын хани барисаанай, эб найрамдалай түлөө, СССР-эй хамгаалалгын хүсэ шадал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй тон шухала асуудалнуудта тэдэнэр анхаралаа хандуулаа. Энэнь хажуу талаһаа хаража байһан хара һанаата хүнүүдэй ажаглалта бэшэ, харин өөһэдтоо болон бусадта шанга эрилтэ табижа шададаг, оронойнгоо бодото эзэниинь болоһон хүнүүдэй хэлэһэн үгэ байгаа.

Программын проектые зүбшэн хэлсэлгэ оронойнай үзэл сурталай ажабайдалай удхатай, бүгэдэ арадай хуралдаанай шэнжэтэй болоо гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ.

Бүхы арадайнай ажабайдалайнгаа шухала хэрэг, өөрынгөө программа гэжэ Программын проектые зүбшэн хэлсээд, баталан абаа гэжэ хэлээ һаа үлүү болохогүй.

— Партийнабэшэ хүн гээшэб,— Днепродзержинск городой экскаваторай машинистын туһалагша нүхэр Матях бэшэнэ. — Теэд «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин шэнэ Программа тухай юун гэжэ бодонобта?» —гэжэ намһаа асуугаа һаань, «тэрээндэ ехээр баясанаб, эхинһээнь абаад, эсэстэнь хүрэтэр тэрэниие һайшааанаб!» гэжэ бодожо байнгүйгөөр харюусаха һэм. Ушарынь, Ленинэй партиин Программа соо бэшэгдэһэн юумэнүүд совет хүн бүхэнэй зүрхэндэ дүтэ, үнэтэй байна, тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлгые харуулна. Манай түрэл парти, шамда хандан ингэжэ хэлэнэбди:

— Коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа бидэниие хүтэлыш!

Ташкент городто болоһон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ 1961 оной ноябриин 16-да хэлэһэн үгэ соогоо Н. С. Хрущевой дурсаһан энэ бэшэг соо бүхы совет хүнүүдэй һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгэ, зам байдал харуулагдаа. Хүдэлмэришэдшье, колхознигуудшье, ухаан бодолой ажалтай хүнүүдшье тиигэжэл хэлэнэ. Тэдэнэр партидаа хизааргүйгөөр этигэн найдана, тэрэнэй зохёоһон коммунизм байгуулгын Программа бэелүүлхын тулада унаһан малгайгаа абангүй ажаллахаар бэлэн байна.

Хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, наукын, соёл культурын, уралалгын хүдэлмэрилэгшэдэй партиин XX съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа дүүргэһэн тухай 10 мянга гаран элидхэлнүүд съездын нэрэ дээрэ абтаа. Энэмнай коммунизмын түлөө

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи хуудаһанда)

Карта дээрэ мэ тосхон байгаагүй

Сэлэнгэ станциин зүүн ахана үзэсхэлэн һайхан газарт 1956 онһоо эхилжэ целлюлозно-[illegible]тонно комбинадай барилга захала[illegible]элэй.

Энэ хугасаа соо барил-монтажна трестын ажаүйлэдбэ[illegible] база болохо түмэр-бетонно эгсэл гаргаха, мүн модоной завод автобаза, насосно станци гээд томо томо барилганууд бодхоогдоб. 1961 ондо комбинадай үйлэдбэри[illegible]ман-тан томо корпусууд баригда[illegible]хилээ.

Гол ажаүйлэдбэридэ хабаа[illegible] барилга хэхын хажуугаар хоёр[illegible]гурбан дабхар 50 гаран ба[illegible]ай, 150 гаран нэгэ—хоёр ба[illegible]гай коммунальна байрын гэрнүүд[illegible] баригдаба. Тиихэдэнь 200 гара[illegible]эр ажалшад өөһэдөө барижа [illegible]. Нэгэн доро культурна болон ахуудалай шухала барилгануудг[illegible]дэжэ байна. Дунда ба эхин һургуулинуудай байшангууд, хоёр [illegible]б, ухибүүдэй 3 сад, ухибүүдэй [illegible]и, больница, амбулатори, табан [illegible] зин, 2 столово, ажаһуудалай [illegible]рэгсэл хангаха комбинат ашаг[illegible]гада оробо.

Тиихэдэнь 400 һууритай [illegible] экрантай кинотеатр, 120 хүнэй[illegible] галуулха больнична городок, [illegible] һурагшадай һураха 2-дохи [illegible] һургуулиин гэр болон бусад [illegible] барилганууд баригдахаар түсэбдэнхэй.

Иигэжэ Сэлэнгэ мүрэндэ дүтэ[illegible] янза бүриин ой модоор хүреэлэ[illegible]һэн зохид газарта нилээд то[illegible]хон хүдэлмэришэдэй тосхон [illegible] болоод, хүгжэн һалбаржа бай[illegible]. Зунай зулгы һайхан сагта заг[illegible] шалхада, ой тайгада гаража жэм[illegible] һархяаг түүхэдэ, һамар сохихо[illegible] шубуу шонхор, ан гүрөөһэ агнаха[illegible] хабатай зохид лэ газар даа. Хо[illegible] ойро аяншалха гээ һаа, түмэр з[illegible]май станцишье хажуудань.

Энэ урган һалбаржа, баатар ажа[illegible]лай сохидолоор дэбжэжэ байһа һууримнай урдань Вилюйский гэж[illegible] нэрэтэй бэлэй. Харин мүнөө тэнд[illegible] ажаһуугшадай зууршалгаар Брян[illegible]скиин сельскэ Соведһээ гаража Кабанскын аймагта сэхэ мэдэлтэй өөрынгөө ажалшадай депутадуудай поселково Соведтэй Селенгинск гэжэ нэрэтэй хүдэлмэришэдэй поселок болобо.

П. Щербаков.

ЗАМАЙМНАЙ ЗАЛУУРШАД ХӨӨР[illegible]

Гарт гээгдэбэ

Манай бригадын менизаторнуудай, минии өөмнии ажабайдалда 1961 ондо олон мартагдашагүй үдэрнүүд тохёолдоһон байна. Хамай түрүүндэ манай эбтэй эет коллектив орооһото болон эхнический ургамалнуудай үгдөөгүй үндэр баян ургаса уряажа абаа. Тусхайлбал, журузын бүхы талмай дээрээ га бүриин дунда зэргээр 67,3 центнер, 429 гектарай га бүриһөө 75 центнер хуурай ооһо хураажа абаабди. Энэ адаа эгээн ургаса һайнтай элдэ Америкын Айова штада мэдээжэ Фермер Гарстын абаһан ургасада ор[illegible]на. Гурбан жэлэ[illegible]дэнэйдэ би хүр[illegible]

Мүнөө тэрэ б[illegible] гаал абаха [illegible] байна.

Минии ажаба[illegible]л шухала уша[illegible] КПСС-эй түүхэт[illegible] дын хүдэлмэрид[illegible]һэн байнаб.

А. В. Гиталов,
Аж[illegible]
Ки[illegible]
областиин Нов[illegible]
районой К[illegible]
съездын
колхозой
бригадын

Хонишоной һанал бо[illegible]

Хэдэн һарын урда тээ минии бүхы ами наһан соо үзэдөөгүй ехэ ушар болоһон [illegible]гаа. Үнгэрөөшэ зун нами алдарта Коммунистическ[illegible] партиин зэргэдэ абаһан б[illegible]на.

Тогуз-Тороугой бэлшээ[illegible]нүүд дээгүүр долоон жэ[illegible] гурша соо би хони алуулн[illegible] Район соогоо хонидоо эг[illegible]лэ һайнаар таргалуул[illegible] эгээн лэ ехэ ноохо хайшал абааб. Долоон бэдэхи энэ жэлдэ [illegible]лай үрэ дүнгэй [illegible] дээшэлхын тула [illegible] шадалаа зорюул[illegible] нистын уялга и[illegible] хыемнай уряалн[illegible]

Маруса Д[illegible]
Киргизиин СС[illegible]
Тороугска рай[illegible]
нэрэмжэт[illegible]
ахалагш[illegible]

КУЙБЫШЕВ. Гүрэнэй дүрбэдэхи подшипникова заводто пруткозо шарик подшипнигуудые бүтээхэ цех түхеэрэгдэжэ байнхай. Эндэ 80 шахуу богонихон автомат лининүүд тодхогдохо юм. Зураг дээрэ: автомат лининүүдэй участогай мастер Г. М. Золотарев (баруун гарһаа), наладчик болохоёо һуража байһан Геннадий Миронов гэгшэд байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КПСС-эй РАЙКОМУУДТА

Лекци тухай хөөрэлдөөн

Һаяхан Хоринин райкомой дэргэдэ лекторнүүдэй нэгэдэлнүүдэй ударидагшад сугларжа, соёл сурталай хүдэлмэри, илангаяа лекционно пропаганда һайжаруулха тухай хөөрэлдэбэ.

КПСС-эй съездын материалнуудые олониитэдэ ойлгуулха талаар зарим газарта лекторнүүд ехэ хүдэлмэри хээ. Жэшээнь, Зүүн Хуурайн, Анаагай совхозой лекторнүүд ехэ хүдэлмэри хээ. Жэшээнь, Зүүн Хуурайн, Анаагай совхозой лекторнүүд энэ асуудалаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Һүүлэй үедэ лекторнүүд лекци, элидхэл олоор уншадаг болонхой.

Гэхэтэй хамта лекционно пропагандын хангалтагүй байһан тухай ехэ хөөрэлдөөн болобо. Хоринин дунда һургуулиин дэргэдэхи, мүн Хасуурта нютагай лекторнүүдэй нэгэдэлнүүд хүдэлмэрээ һайжаруулжа шадаадүй. Ажалшадай дунда лекци, элидхэлнүүдые уншанагүй. Бэлэн лекцинүүдтэ найдаад, элдэб темээр лекци бэлэдхэнэгүй. Тэрээнһээ гадна, эдэнэр ехэнхидээ ород хэлэн дээрэ уншаад, бурят зоной дунда түрэлхи хэлэн дээрэнь лекци, элидхэл хэдэггүй байна. Лекторнүүдэй зарим нэгэдэлнүүд атеизмын пропагандада һаналаа табинагүй.

Хоринин хүдөө нютагуудта багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, медицинын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэришэд олон. Тиигэбэшье тэдэнэрэй олонхинь лекционно хүдэлмэридэ хабаадуулагданагүй. Илангаяа үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ мүуса хабаадана. Жэшээнь, Хасууртын дунда һургуулиин 22 багшанарай ойролоо хоёрынь лекторнүүд юм.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалаар XXII съездын гаргаһан шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан лекционно хүдэлмэри эмхидхэхэ гэжэ суглараагшад шиидхэбэ.

Р. Цыремпилов.

...л гэгээрэлэй
...рилэгшэд мэдүүлнэ

Б. С. ЕГОРОВ
(...гүрэнэй филармониин директор)

...за XXI... үеэр... дүүлнэ... л даа... низм б...һэн жэлые ...й ажа... ямар дүн... ма шэн... шад ү...жэмэй болон ...мянгаа... ансамбль Эр... бал һ...ск хизаарай, ...байгаа... республикын... дал Ц...ын, Закаме... үзэгдэ... энгын айма... гэгэн ...та концерт... ил 4—... харуулаа. Малай... лиин коллек... муу... еровскэ, Но... гаар ...тьнуудта, мүн ...хиржэ... а гастрольдо ...й. Тии... мал...-эй габьяата ...энээр Барсовагай ...Энэ т...даархин Чи... совх... бластьнуудай ...дэй ...о хизаарай ...вагай ...жа наада та... ...ай. ...ьяата артист Да...совагай хү... дэээ...ээ бригадаар... рэ с...лай, Баунтын, ...үн б...ар ябажа ерээ ...й уя... ...э яб...дэ Улан-Удэ ...г, ни...й гастрольбю... йгээ...вкоор респуб... э. Д...аар Москва... оhон...й, Украинын, ...ниит... Армениин бу... илог...аарнуудай ан... ад а...нуудай 40 кол... алга...а концерт ха... нууд... дү...үридэһэн Вол... эбтэ...оор, Казагай ...лдо...тарай гүрэнэй ...йна...инска дуу, ха... шэ ..., Львов горо... ...шадай капелла, ...одой эстрадна ...он бусад кол... ...аданууд үлэм... ...байба. ...уласай хүг... ...ческа театрын ...рёод хоногто ...республикын ...аар нааданууд... ...э жэлдэ юу хэ...? ...ай гүрэнэй фи... ...оллективээрхин...

Баруун Сибириин, Уралай болон Волга шадарай городуудаар ябаха байна. Зундаа республикынгаа ажалшадта наада харуулха.

Дунда Азиин, Казахстанай, Узбекистанай, Таджикистанай, Киргизиин республикануудай ажалшадые бурят арадай сёл культуратай танилсуулха зорилготой.

Габьяата артист С. Барсовагай бригада январь соо республикын аймагуудаар ябаха, тиигээд Камчаткын, Сахалинай загаһашадта, Магаданай алташадта, Яхадай АССР-эй ажалшадта наада харуулха.

Баһа Казахстанай шэнэ газарай хизаарта, Усть-Ордын бурядай национальна округто ошохо юм.

Габьяата артист Т. Гергесовагай бригадаархин республикадаа, Яруунын шэнэ газар ашаглагшадта, малшадта айлшалха.

Гастрольбюрогой түсэбэй ёһоор 1962 ондо 70-аад ансамблиин, театрын коллективүүд манай республикада ерэхэ байна.

Украинын «Ленок» гэжэ, Смоленскэ, Уралай арадай хорнуудай, Покрассай хүтэлбэри доро арадай томо оркестрнүүдэй, Молдавиин, Киргизиин, Азербайджанай һонин концертнүүд болохоор хүлеэгдэнэ.

Мордовиин, Чувашай, Удмуртиин, Башкирай АССР-эй дуу, хатарай ансамбльнууд, ССР Союзай Ехэ театрын дууша Роза Баглановагай концертнүүд үнгэргэгдэхэ.

Республикын ажалшан зоной дунда дуу, хүгжэмэй пропаганда һайжарха, лекци-концертнүүд олошоруулагдаха, симфоническа, камерна концертнүүд дамжуулагдаха байна.

Манай шефтээ абаһан Заиграйн, Кяхтын аймагуудай уран һайханай коллективүүдтэ туһаламжа үзүүлэгдэхэ юм.

А. А. АЮУЗАНАЙН
(...эй гэгээрэлэй министерствын инспектор)

...республика до... жэлэй бүхы ...найман жэлэй ...Мүн 1962—1963 ...ай жэлдэ үхи... жэлэй һургуули ...үүргэхэ. ...тэр бүхы залуу... ...н жэлэй, удаа... ...жэл соо дунда ...эрдэм олгохын тула түсэбөө табижа эхилхэбди.

Арбан жэлэй һургуулинуудай 70 процентнь 1962 ондо арба нэтэн жэлэй болгогдохо.

Худөө нютагуудта 9—11 классуудай һурагшад электрификаци хэжэ шадахаар мэргэжэхэ.

Тэрэшэлэн һуралсалай тусгай цехүүд олохон предприятинуудта баригдаха.

Е. С. ХУРГАНОВА
(Хориин дунда һургуулиин багша)

...ад гараһан жэл ...ин багшаар хү... ...нэгэшье үхибүү ...лынь һуулгажа ...ажа шадахагүй ...даггүй. Багша ...оролдоо, худэ... ...эндэ заал һаа ...болгохо. Минии ...үүд элдэб дээдэ ...е дүүргэнхэй, ...байдаг.

Үнгэрөөшэ жэл намда четвертээ «2»-тойгоор дүүргэһэн нэгэшье һурагша байгаагүй. Энэ жэлдэшье байхагүй гэжэ һанана6.

Нэгэ жэлээршье үхибүүе хойшолуулхада багшада, һурагшада, гүрэндэшье тон ехэ хохидолтой юм.

1962 ондо нэгэшье һурагша хоёрдохи жэлээ бү үлэг лэ!

Комсомол залуухан басаган Дора Доржиевна Будаева багшанай училищи дүүргэһэнэй һүүлээр Закаменай аймагай Огын дунда һургуулиин эхин класста багшалхаар эльгээгдээ н. Дора Доржиевна түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд оролдосо шударгыгаар ажаллаһан юм. Тэрээнэй ашаар һурагшадынь кстаа хоёрдохи жэлээ үлэхэеэ болинхой. Зураг дээрэ: Д. Д. Будаева багшалжа байна. А. МАНТАЕВАЙ фото.

Д. БАТОЖАБАЙ.

ШЭНЭ ЖЭЛЭЭР АМАРШАЛНАМ!

ЛХАСАРАН ЛИНХОВОИНДО

Аба оронһоо халин суурхажа
Африка, Европоор зэдэлһэн
Бас бүдүүн хоолойншни
аялганууд
Баяр жаргал арадтаа асараа.
Энэ ерэһэн шэнэ жэлһээ
Эдир наһаншни үшөө
эршэдэжэ,
Хонгёо хоолойшни улам
хүнхинэжэ,
Коммунизмын барилгашадые
омогорхоог!

ЧИМИТ ЦЫДЕНДАМБАЕВТА

Түүхэтэ роман «Банзарай
хүбүүе»
Түрэжэ гаргаһан Чимит
шамайгаа,
Амжалтада асарһан 62 оноор
Амаршалан хүндэлнэбди
уншагшадтнай.
Уран бэлигтэй хурдан гүүрһаар
Уралан, барлан дууладагтаал—
Мүнөө ерэһэн шэнэ жэл соо
Мүнхэ нэгэ роман түрэнэ бэзэш!

БАДМА БАЛДАКОВТО

Байгалай долгин дээрэ
үлгыдүүлэн
Барханай тужа соо газар
гэшхэһэн,
Бас бүдүүн хоолойтой
Баргажан, Курумканай хүбүүн
бэлэйш.
Дунгар бүреэдэл ... агуу абяатай
Дууша хонгёо хоол...нгоо
һа...анаар,
Хүн зонойнгоо амжалта
магтаһаар
Хүрэжэ ерэбэш, коммунизмын
богоһодо.

Эрдэни алтанһаа үнэтэй шинии
хоолой
Эрэлхэг илалтымнай магтаал
болоо.
Үтэлжэ хүгшэрхэгүй баатар
бэешни
Үргэлжэ залуу хүбүүнэй һүлдэ
болоо.

НАИДАН ГЕНДУНОВАДА

Улан-Удэ, Москва, колхозууд
хамаагүй
Уряалта айлшан боложо
ябахадаа,
Эрдэм бэлигэй хүсэ шадалаар
Энеэдэ баяр зондоо үршөөдэг
Хабатай бурят басаган
Найдамнай
Хамаг бидэнэй омогорхол
гээшэлши!
Үдэр бүри иимэ залуу зандаа
Үршөөн тараагыш оюун бэлигээ.

ЦЫРЕНДУЛМА ДОНДОКОВАДА

Лимбэ шэнги уяхан аялгатай
Лирическэ ирагуу дуунуудтнай
Баглаа һайхан сэсэгүүд шэнги
Баярай бэлэг болоол арадтаа.
Буурал үбгэн үнгэрһэн үбэлөө
Бурят басаган заншалаараа
үдэшөөд,
Коммунизмын барилгын
дүрбэдэхи жэлые
Хонгёо хоолойгоор инаглан
дуулыт!

ВЛАДИМИР ХАЛМАТОВТА

Классигуудһаа эхилээд, энэ
хүрэтэр
Хамаг олон геройн образуудые
хэһэн
Халматов, танайнгаа алдар
нэрые
Хамаг араднай наһаараа
мартахагүйл.
Буурал һаншагтай болон
алдаашье һаа
Бүргэд нюдэнэйнгөө гал
алдаагүй танаа —
Советскэ хүнэй нангин образые
Сохом сортоотойгоор
харуулхыетнай хүлеэнэбди.

НИКОЛАЙ ДАМДИНОВТА

Хатахагүй булаг шэнги бэхэтэй,
Хатарша хүлэг түргэн гүүрһатай
Бэлиг ехэтэй нүхэрни,
Бэрхэдээ эдирхэжэ яарангүй,
Түрүүн эхи татаһандаал адляар
Түмэр рифмэтэй шүлэгүүдээр
Шэнэ жэлэй аһан эхинһээ
Шэмэг һолонго татуулан
дуулаарай!

ГУНГАА ЧИМИТОВТЭ

Харахада дуутайхан энеэбхилжэ
ябаад
Ходоодоо багашуулаар сагаа
эльгээдэг,
Баяр ехэтэ уужам сэдьхэл
шинии —
Балшар үхибүүдэй жаргал болоо
бшуу.
Басни болоод, энхэргы уран
шүлэгүүдышни
Багашуул барандаа үни
сээжэлдэжэ абаа.
Шэнэ жэлһээ наһа тоолоһон
нялха нүхэдтөө
Шэнээр шүлэгүүдые
бэлэглэхэеэ мэдээрэй.

ЗАМАЙНАЙ ЗАЛУУРШАД ИЕЖЭ МЭДҮҮЛНЭ

А. Марков,
мяха-консервын комбинадай штамповщик:

Мин ажабайдалда 1961 он мартагдашагүй жэл байба. Ажал хэрэв амжалта туйлажа, абаһан үгөө сүм дүүргэжэ, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байнаб. Шэнэ жэлдэ бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа коммунизмын илалтые ойртуулалсахаб.

***

К. Кузнецов,
«Электромашина» заводой слесарь, коммунис ажалай ударник:

Заводоймнай гаргадаг «КА-61» автранай зарим орёо деталиудые бүтээлгэдэ ехэ саг ошог.

...аалан зохёолго хэжэ, тэдэ ...дүдалнуудые усадхаха зориготойб. Хэдэн залуушуулые өөнгөө мэргэжэлдэ һургахаб.

***

И. Шемонаев,
«Бурстрой» трестын коммунис ажалай бригадые даагша:

Барилгын хэрэгсэлүүдые бүтээдэг цехтэ ажалладаг гурбан бригадые нэгэдхэн, ажахын тоондо ороһон комплексно нэгэ бригада байгуулхамнай. Тиин ...калайнгаа бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ шадахамнай лабтай.

Д. Х. БАДМАЕВ,
Баргажанай Барханай арадай театрын директор:

Барханаймнай театрын коллектив хэдэн бурят драматургнуудай зүжэгүүдые фермэнүүд, отаранууд дээрээ табиһан, республикын харалгадашье хабаадаһан байна.

Мүнөө бидэ Цырен Шагжинай «Һэшхэл» гэжэ зүжэг табиха мнай.

Мүн саашадаа ород болон дэлхэйн бусад классическа зохёолнуудтай харагшадаа танилсуулха хүсэлэнтэйбди.

Һаруул һайхан үглөөдэр тээшэ

«Ажал хэхэ гэжэ хүн түрэдэг» гээд ашата арадаймнай ажаглан хэлэһэн үгэнүүд адлидхашагүй гүнзэгы удхатай байгаал. Зүгөөр ажалша зон өөһэдөө хэды ехэ хүдэлмэри хэбэшье, үнгэрһэн тэрэ хуушан сагта үеын үедэ өөдэлөөгүй, үгытэй ядуу ябаһан байгаа бшуу. Юундэб гэхэдэ, тиихэдэ ажаллажа олоһон ашаг олзонь арадта харша баян ангиин ама руу үрэбхигдэн орожо һаладаг һэн. Тиигээд үхибүүн багаһаа үтэлхэ хүрэтэрөө үе мүсөө тэниилгэнгүй, өөдэнара харангүй хүдэлһэн болобошье, үбгэн бодинсынууд үгытэйл аад үгытэй зандаа үе наһаяа барадаг, үргэлжэ иимэрхүүгээр үнгэрдэг байгаа бшуу... Тээд Зүблэлтэ засагай тогтоһон сагһаа хойшо ажал гэдэгэй удхашанар али бүхы талаараа хубилһан байна.Ород, бурят хэлэн дээрэшье дүрбэхэн үзэгтэй дүлэтэ энэхэн үгэ дүүрэн аялгаар ханхинан зэдэлээ.

Тэрэ сагһаа хойшо манай орон дотор хүдэлмэришэн, таряашанай хүсэтэ мундуу гарнууд хуушан дэлхэйе хубилган урбуулаад, шэнэ дэлхэйе шэмэг һайханаар мандуулһан. Ажалай аша үрөөр лэ тиимэ гэшэгүй тэмсэл бэрхэшээлнүүдые дабан гараад, дэлхэйн түүхэдэ анха түрүүн дэлгэр һайхан социализм байгуулжа, ямаршье удха түгэлдэр, уран хурса үльгэр туужа соохиһоо жэшээгүй үргэн уужам, үндэр һаруул ордоной хорин дабхар холбоо гэшхүүрэй түрүүшын табсан—шатын дэргэдэ 1961 оной үүри һарада жабхаланта юрөөл айлдуулан хүрэжэ ерээбди... Тэсэд энэ гайхамшаг шатада эгээ түрүүлэн хүрэжэ ерээд, алад саашаа алхалан шармайжа, арад зоноо урялан һайхан үгөөр дуудажа, алтан одон, ашата багшынгаа зураг дүрсэтэй медаль яларуулһан уладнай хэд гээшэб гэбэл, бултааран лэ Ажалай баатарнууд! Тэдэнэй дунда замбуулинай захагүй дайда руу далита хүлэгүүдые эмээллэжэ гараад, Эхэ орондоо элүүр мэндэ бусажа ерэһэн ёһотойл баатарнууд—Юрий Гагарин Герман Титов хоёрые, мүн гайхамшагта тэдэ хүлэгүүдые заһажа һойжо, уяаеынь абхуулаад, залан табиһан шэдитэ мэргэн «эмнигшэд»—эрдэмтэдээ баясан харанабди. Мүн баһа хүүгшэниие һаажа, һүн далай тогтооһон, нүүрһэ малтажа һүмбэр уула бодхооһон гү, али бэшэ бэшэшье үльгэрэй зүйлнүүдые үнэн хэрэг болгон бэелүүлһэн хүнүүд, Ажалай түрба дахин, хоёр дахин Геройнууд, Ленинскэ шангай лауреадууд, түрэл ороноо түби дээрэ суурхуулһан хүгжэмшэд, хатаршад мэтын уран бэлигтэн—урдаа хараха уладнай, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хүбүүд, басагаднай хүдэр балсанта гараа дээрэ һүнтан үргэжэ, коммунизмын агууехэ ордоной орой дээрэһээ хоёрдохи наран боложо бадарһан табан хушуута одон тээшэ урматай хүхюунээр шэртэн, урагшаа шуумайн дабшана. Тэдэнэй дунда түрэл республикынгаа түлөөлэгшэдые—ПВЗ-гэй токарь Ошировые, Галуута Нуурай шахтер Тучиновые, суута хонишон Доржиевае, арадай дуушан Линховоиниие, уран зохёолшо Цыдендамбаевые, хатар наадагша Сахьяновае, сэмбын фабрикын бүхы хүдэлмэришэдые, мүн бусадшье олон нютагайхидаа хаража, булгилаа улаан зүрхэмнай баярай долгёор халин лугшана. «Һаруул һайхан ерээдүй тээшэ түрүүшын алхам хэжэ ябаагшад эдэл ха юм даа»,— гээд ээлүүдгүй сэдьхэн, эдэ нүхэдөөрөө омогорхохын ехээр омогорхожо, ямар нэгэн туг, һүлдэ мэтээр дотороо һаналжа, халуун сэдьхэлэйнгээ хоймор-то хадагалан ябаха юмэш.

Коммунизмын үедэ ажаһууха хүн гээшэ али бүхы талаараа абьяастай, хүгжэнги байха ёһотой гэдэг ха юм даа. Дурсагдаһан хүндэтэ нүхэднай эгээл тиимэ шанар шэнжэтэй гээшэ. Коммунис ажалай нэрэ солотон эрхим һайнаар ажаллаха, эрдэм наука шудалха, элүүр энхэ ябахын хойноһоо булта даа бурьялма зоригтойгоор эрмэлзэдэг.

Һаяшаг сэмбын фабрикын басагадта айлшалжа, олоһон «нюусаяа» дэлгэһүүб... 14 жэлдэ абьяастай һайнаар ажаллажа, алдар суудa гараһан Мария Афанасьеватай уулзабабди. «Шэртэжэ харахада сэбэрхэншье һаа, сэдьхэлхэн бодолоороо ямархан юм» гээд лэ ярилдахада, яашагүй сэлмэг һайхан сэдьхэлтэй, жэнхэни совет заншалтай, жэгтэй тэнюун зантай — иимэ хүн байбал даа.

Тэрэмнай коммунис ажалай бригадануудай бүгэдэ ниитын хүдэлөөнэй бүхы орон дотор 1959 оной ноябриин 18-да эхилхэтэй хамта тэрээндэ эдэбхитэй шударгыгаар оролсожо, коммунис ажалай ударнигай хүндын тэмдэг — ягаахан пулаад анха түрүүлэн шахуу нэмэрһэн түүхэтэй. Баһа горсоведэй эдэбхитэй депутат.

— Манай фабрикада нүхэр Афанасьевадал адли бэрхээр хүдэлдэг хүнүүд алишье цехтэмнай байха,— гээд хэншьеб хажуу тээһээ хэлээ бэлэй... Тэсэд үнэхөөрөө сэмбын фабрика бүхы дээрээ коммунис ажалай предприяти гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, ялалзаһан харасатай дангина басагадынь ягаахан пулаад бултааран боонхой. Ганса нэгээрээ бэшэ, харин бүхы үйлэдбэреэрээ иимэ нангин һайхан нэрэтэй болохын тулада сэмбын фабрикынхид яһала хүлэрһэн байха. Уран барималша скульптор ямар нэгэн дүрсэ зураг ухаамаглан бодогшынтоо ёһоор бүтээхын тула арьялаа барьялаа шулуунай али бүхы үлүү хубииень хайжа мүлижэ хаядаг ха юм. Заримуудай муу заншалһаа хахасахадань, эгээл тиимэхэн маягтайгаар фабрикын коллектив туһалдаг, «хайдаг, мүлидэг» байгаа... Тиихэһээ гадна эрдэм наука болон техникэдэ дуратайшуулай, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида һуралсагшадай тоо улам олошорно.

Юрэдөө хүн бүхэнэй түрэлхиин бэлигые алта угааһан мэтэ оложо элирүүлээд, хүгжөөн һалбаруулха гээшэ коммунис ажалтанай жама ёһон болоно. Мүнөө орон доторнай түрүүшын миллион габшагайшуул коммунис ажалай хүндэтэ нэрэдэ хүртөөд ябажа байна. Удаа дараалан улад зомнай нэлэнхы дээрээ тиимээр ажаллахадаа ямар болохо гээшэб!

Тэрэшэлэн түрүү хүдэлмэришэн антяа түрбэлгүй үнэн сэхээр дагажа ябаа хүдөө нютагайхидаа абажа үзэе. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Юрөө нютагай жиирэй эхэнэр нүхэр Батуева яагаад алдарта хонишон болоод, ямар байһандаа партиин XXII съездын делегат болохо хүндэтэ эрхэ олоо гээшэб? Ажалша бэрхэ байһандаал ха юм даа!

—Коммунизм байгуулха агууехэ Программын түлөө Кремлиин Ехэ ордон соо болоһон съездэ дуугаа үгэлсэһэндөө хэмгүй ехэ баяртайб... Иигээд ажаллаха, ажаллахал хэрэгтэй. Аша үрэ ехэтэйгээр хүн бүхэн лэ хүдэлөөд байбал, арад зон бүхы дээрээ улам баяжаха аргатай ха юм,—гээд Бутыд Лубсанимаевча партиин ехэ хуралдаанһаа бусажа ерээд хөөрөө бэлэй...

Тиихэдэ хүлэһөө гаргажа хүдэлэнгүй ябаһаар коммунизмын алтан богоһо алхажа орохо һанаатай, тиигээд зоргон соогоо зошолбошье, баһал «ажал хэнгүй арьбандаа нёлбожо, хүдэлмэри хэнтүй хүйһэндөө нёлбожо» хэбтэхэ дуратайшуул эндэ тэндэ һулагүй биил хаш. Иимэ ябадалай али бүхы талаараа арад зондо, коммунизмда харша байһаниинь тон элитэ.

Коммунизмын түүхэтэ богоһые тиимэ хүдхэшүүл, хубалза этэгээдүүд алхан орохо эрхэгүй.

Бүхы шухала юумэнэй билтаран элбэгжэһэн сагташье хүн бүхэн хүдэлһэн, ажаллаһан зандаа ябаха гэжэ булта даа мэдэрнэбди. Ажалша гэһэн үгэ тиихэ сагта бүри жабхалантай һайханаар соностохо байха. Ажал гээшэ жаргалай хэрэг, сэдьхэлэй шэмэг тэжээл болохоһоо гадна, хүн бүхэндэ амилха агаар шэнги аргагүй шухала зүйл болохо.

Тиимэһээ ажал гээшэмнай мүнөө үедэ, ерээдүй сагташье хамагай дээдэ сэгнэлтын эшэ үндэһэн бэйһаар үлэхэ.

Эрдэмтэ, агроном, врач, хонишоншье болог—булта даа ажал хүдэлмэри дээрээл абьяас үүсхэл, оролдосо шармайлга гаргаһанай зэргээр арад зоной зүгһөө һайшаагдаха ха юм даа. Тэдэнэр бүгэдэ ажалай хүсөөр лэ коммунизм байгуулхабди гэжэ мэдэрхэдээ, улам ехэ зоригжолтой согтойгоор ажалланад. Энэниинь бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадууд баясан, бахархан харана. Энэнь гэгээн һаруул ерээдүйе ойротуулхын түлөө асари ехэ хүдэлөөн болон хүгжэжэ, хүн түрэлтэнэй үри зүрхэн соо аялга түгэлдэр уряа, симфони мэтээр ханхинан зэдэлнэ. Иимэ агууехэ хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ жагсажа, коммунизмын ордоной хорин дабхар холбоо эрдэни гэшхүүрэй түрүүшын табсан—шата хүрэтэр маанадаа дахуулан ерэжэ, улам саашаа урматай дорюунаар зорһон Ажалай баатарнуудые, түрэл Бурят оронойнгоо түрүү хүнүүдые түүхэтэ 1962 оной эхээр амаршалан, амжалта туйлахыень юрөөе! Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро коммунис ажалай хүсөөр коммунизм байгуулхамнай хэлсээнгүй!

Коммунизмын агуу һаруул байшан
Хорин жэл соо бодохонь гэгдээ.
Ажаһуухабди тэрээн соо жарган,
Ажалаа зүгөөр шангадхая!
Һара, Марсда хүрэжэ ошолго
Һаяар иигээд бэелхэнь гэгдээ.
Һананаб даа: «гайхалтай сагта
түрөөбди,
Һайн сагай эзэд—маанадбди.
Р. ЦЫБИКОВ.

...рти болон арадай э...дэршэгүй бата нэгэдэл

(...2 хуудаһанда)

...зам дээрэ туйлаг... ...н амжалтанууд ту... ...ха юм. Партиин ...түсэбүүдые бэелүүл... ...шэнэ илалтанууд ...хойшодоо туйлагдаха ...тай. Совет хүнүүд ...һаналтай байһанаа ...ээрээ харуулна. ...скэ парти болон ...нэ нэгэдэл юун дээ... ...скэ парти, тэрэнэй ...итет марксизм-ле... ...бэри болгон, бүхы ...эрхилдэг гээшэ. ...ажалшадай дунда ...үндын улам ургажа ...болон арадай эб... ...нэгэдэлэй үндэһэ ... Байгаалиин болон ...алтын хуулиин ёһо... ...лагдаһан мүлжэгдэһэн ...еволюци тухай, со... ...коммунизмын илалта ...амшагта наука мү... ...н бүхы совет арадай ...нхой. Марксизм-ле... ...олон миллион хүнүү... Энэ туг доро КПСС ...илалтаһаа илалтада...

...тика ажалшадай шу... ...дтэ тэрэшэлэн харюу... хүгжэлтын үнэн зүб ...та, агууехэ Ленинэй ...уудта түшэглэн, бо... тодорхой эрхэ нү... ниитын, оронойнгоо ...хараадаа абалсан, ...рэнэй, ажахын куль... ...лтын талаар, гадаа...ын политикын талаар ажалшадай эгэн дуугаар һайшааһан хэмжээ ябуулгануудые хараалан бэелүүлнэ.

Коммунистическэ партиин политик хүн түрэлтэнэй эгээн һаруул һайхан һанал бодолые харуулна. Хүн түрэлтэндэ эгээл дуратай политика мн гэжэ тэрээн тухай хэлэхэдэ болко. Совет хүнүүд тухай, тэдэнэй зол жаргалтай, һайнаар ажаһууха тухай, тэдэнэй бэе махабадые, ухаан бодолые һалбаруулан хүгжөөхэ тухай парти, правительствын гаргадаг анхарал оролдолгые энэ политика харуулна. КПСС-эй шэнэ Программа соо партиин энэ эрмэлзэлгэ илангаяа тодорхой юм. Совет хүнүүдэ ажабайдалые улам һаруул һайха, баяр жаргалтай болгохо тухай, оронойнгоо экономико, соёл культуры саашадань хүгжөөхын, эрдэм ухаан болон техникын, уран зохёол болон уралалгын шэнэ һүрэлгэ хэхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэхын тулада тэдэнэй хүсэеэ зорюулха тухай анхарал оролдолгоор Программын үгэ бүхэниинь нэбтэрэхэй юм. Имагтал тиимэһээ партин Программые араднай өөрынгөө дэын, шухала хэрэг гэжэ хүлеэн абаа.

Өөрынгөө арадта, эб найрамдалай болон хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын хэрэгтэ алба хэхэһээ бүри үндэр зорилго партида үгы юм гэжэ совет хүнүүд үдэр бүриингөө ажабайдалда харана. Парти гайхамшагта хэаа түсэбүүдтэй байхаһаа гадна, тэдэниие хамгаалжа, бэелүүлжэ шадажа байһанаа тодорхойгоор харуулна. Энэнь өөрынгөө талада арад зониитые партиин татан оруулһан эгээн гол нүхэсэл болоно.

Парти, тэрэнэй Центральна Комитет партийнабэшэ хүнүүдтэ угаа ехээр найдажа хандадаг. Энэнь парти болон арадай нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай. Гүрэнэй, ажахын культурна байгуулалтын шухала бүхы асуудалнуудые шиидхэхэдээ, парти үргэн олониитэ ажалшадтай саг үргэлжэ зүбшэл хэжэ, тэдэнэй ажабайдалай эрилтэнүүдые анхаралдаа абадаг. Партийна болон советскэ организацинуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй гаргажа байһан алдуу дутагдалнуудые бүхы арадай үмэнэ парти зоригтойгоор элирүүлэн харуулна; гүрэнэй, арадай аша туһа тухай мартадаг, советскэ хуулинуудые эбдэдэг хүнүүдтэ шанга зэмэ амасуулна. Арад түмэнтэй харилсаагаа тогтоохододоо, бэе бэедээ этигэдэг, үгэеэ сэхэ рүүнь хэлэдэг байһаниие үндэһэ болгодог, амжалтанууд тухай, мүн дутагдалнууд тухай имагтал үнэн юумые арадта хэлэдэг, И. В. Сталинда һүгэдэн шүтэдэг ябадалые элирүүлһэнэй, партида харша Молотов, Каганович, Маленков болон бусадай бүлэглэлые бута сохиһоной һүүлээр партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй энэ хараа шугам илангаяа тодорхойгоор харагдана. Тиин энэ хараа шугамые арад зон тон халуунаар дэмжэнэ.

Арад олониитын этигэл найдабарые хүндэлхэ, олониитэтэй харилсаа холбоогоо саг үргэлжэ үргэдхэхэ ба бэхижүүлхэ, олониитын гүн дунда ажаһууха, тэдэнэй зан байдал ба эрилтэнүүдые мэдэхэ, тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлгэ болон хэрэгцээнүүдые бүри гүйсэдөөр, һайнаар хангахын тула бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ коммунистнуудые, нэн түрүүн хүтэлбэрилхы кадрнуудые парти һургана.

«Арад зон,—гэжэ партиин Программа соо хэлэгдэнэ, —коммунизм байгуулгын шиидхэхы хүсэн мүн. **Парти арадай тулада ажалладаг, арадтаа алба хэхэ ябадалые ажал-ябуулгынгаа уг зорилгонь гэжэ харадаг.** Арадтай партиин холбоо барисаае саашадань үргэдхэхэ, гүнзэгы болгохо гээшэ коммунизмын түлөө тэмсэлдэ амжалта туйлаха шухала арга нүхэсэл мүн».

Тиин парти, тэрэнэй Центральна Комитет үргэн олониитэ ажалшадтай холбоо барисаагаа үргэдхэхэ, гүнзэгы болгохо талаар шухала хэрэгтэй бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлнэ. Арад ниитын дунда үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха талаар, мүн гүрэнэй, ажахын, культурна байгуулалтые хүтэлбэрилхэ аргануудые һайжаруулха талаар, соведүүд, профсоюзууд, комсомол, коопераци болон бусад ажалшадай олониитын организацинуудай ажал-ябуулгые улам һайжаруулха талаар энэнь бэелүүлэгдэдэг байна.

Олониитэ арад зон хадаа ажал-ябуулгын бүхы һалбаринуудта түрүү үзэл бодолой, революционно зохёон байгуулхы үүсхэлэй амиды, барагдашагүй баян булаг гээшэ. Парти арадтай өөрынгөө нэгэдэлые бүхы хүсөөрөө бэхижүүлнэ. Парти болон арадай нэгэдэл хадаа манай хүсэн, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ бүхы илалтануудые туйлаха байһанаймнай найдабари мүн.

С. МЕЗЕНЦЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Ч. НАМЖИЛОВ.

ШЭНЭ ДУУНУУД

Талын зүүдэн

Үүлэн сайбар хониднай
Үрдилдэжэ ургылаа.
Үхин залуу Шэмэднай
Үелсэнөө үгылээ.
Һанаан зүүдэн хоёрһоо
Һажаад абаал хэбэртэй.
Һамбаашалаад маряагаа
Һаарал буурал зүһэтэй...
«Һүүй-һаай» хуугайлаад
Хүлэг морёо ташуурдаа.
Худөө талын хулгайшан
Һүүлээ хабшаад талиигаа.
Үүлэн сайбар хониднай
Үймэлдэжэ сугларшоо.
Үхин залуу Шэмэдэй
Үргэһэниинь сэлмэшоо.

Хаанахинайл ааб?

(Хоёр хүнэй дуулаха дуун)

— Айдархан гансашни
хаанахинайл ааб,
Алайрай, Боохоной гэжэ
дуулааб?
— Анханайнь нютагаар
яаха гээбшээ,
Алагхан зүрхыем шагнышээ.
— Сэбэрхэн дүүхэйшни
Сэлэнгын аал,
Сэхэеэ хэлэнэгүй гэжэ
дуулааб?
— Сэлэнгын, Агын гү яаха
гээбшээ,
Сэдьхэлэйнь һайхании
сэгнышээ.
— Баталсан хайратайш
Баргажанай аал,
Бардамхан зантай юм гэжэ
дуулааб?
— Баргажан, Яруунаарш
яаха гээбшээ,
Баяртай согтойень мэдышээ.
— Буряадхан оромнай
үргэнхэн даа,
Буусаарааш илгараад
яахам юм даа.
Бууралхан аба эжын үлгы
һэн даа,
Бултанай жаргаха нютаг
юм даа.

СПОРТООР 1961 ОНОЙ ЧЕМПИОНУУД

ФУТБОЛ. Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Закаменск городой футболистнар Улан-Удэ болон бусад городуудай хэдэн командануудые илажа, республикын чемпион болохоһоо гадна, Бурядай АССР-эй кубогта хүртэһэн байна.

Хүдөөгэй футболистнарай мүрысөөндэ Хориин аймагай команда түрүүлжэ, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ, мүн дамжуулгын шанда хүртөө.

БОКС. 1961 ондо арһан бээлэйн эзэдэй шанга шанга тулалдаанууд боложо, хүсэтэй солбон шамбайшуул шалгаржа, разрядаа дээшэлүүлһэн, шанда хүртэһэн байна. Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө декабрь һарада болоһон мүрысөөндэ олон ондоо шэгнүүртэй нэгэдэхи разрядтай боксернууд сооһоо В. Ильин, С. Федоров, А. Гаврилов, М. Шантанов, В. Турлай, М. Антонов, Г. Кравцов, спортын мастернууд Б. Жигмытов, В. Бадмаев гэгшэд илажа, боксоор республикын чемпионууд болонхой.

ШАТАР. Үнгэрөөшэ жэлэй һүүлээр Бурядай чемпионат шатараар болоо. Тэндэ 5 бэрхэ шатаршад—Сампилов, Власов, Ушаков, Шадрин, Самарин гэгшэд тус тустаа 14-өөд очкотой боложо, бусадһаа түрүүлһэн байха юм. Тэд эдэнэр 1962 ондо өөһэд хоорондоо дахин мүрысэжэ, тэндэ түрүүлһэн нэгэниинь чемпион болохо зэргэтэй.

Эхэнэрэй дунда үнгэртэгдэһэн мүрысөөндэ Лубсама Гармаева түрүүлжэ, шатараар 1961 оной республикын чемпион болоһон байна.

МЭРГЭН БУУДАЛГА. Манай республикын мэргэн буудагшад: спортын мастернууд Петр Николаев, Василий Варфоломеев, нэгэдэхи разрядтай Бальжиев, Охинов гэгшэд буудалгаар республикын болон Алас Дурна хизаарай чемпионууд болонхой. Закаменай аймагай хүдөөгэй врач Доржи Охинов чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэһөө гадна, буудалгаар СССР-эй спортын мастерай нормые дүүргэһэн байха юм.

БАСКЕТБОЛ. Үнгэрһэн жэлдэ баскетболоор республикын чемпионой нэрэдэ «Локомотив» бүлгэмэй баскетболистнар, эхэнэрнүүдэй командануудһаа «Буревестник» бүлгэмэй спортсменүүд хүртэбэ.

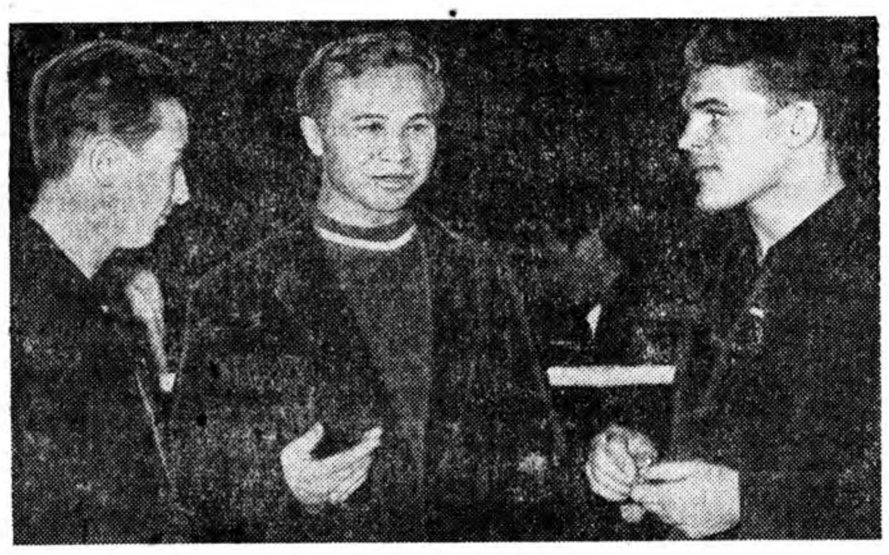
ВОЛЕЙБОЛ. Хүдөө аймагуудай волейболистнарай 1961 оной чемпионадта урда урданайхиһаа бүри олон командануд хабаадаа. Республикымнай целинна хизаарай — Яруунын аймагай волейболистнар ехэ бэрхэ шадамараар наадажа, республикын чемпион болобо. Тиихэдэ эхэнэрнүүдэй дундаһаа Хориин аймагай волейболистнар илажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэбэд.

ХҮНГЭН АТЛЕТ. «Буревестник» бүлгэмэй команда хүнгэн атледээр Бурядай АССР-эй чемпион болоо. Гүйлгэ, харайлга, шэдэлгэ гэхэ мэтэ элдэб янзын спортоор Валентина Мартынцева, Роберт Дондубон, Николай Завязкин чемпионуудай нэрэтэй болонхой.

СТОЛОЙ ТЕННИС. Манай республикада жэлһээ жэлдэ теннис наадагшад улам олон боложо, тэдэнэй дундаһаа шадабари, мэргэжэлтэй спортсменүүд шалгаржа, бусад республика, областиин спортсменүүдтэй мүрысэхэдөө һайн амжалтануудые туйладат болонхой.

Теннисээр Владимир Плут, эхэнэрнүүдэй дундаһаа № 1 һургуулиин һурагша Т. Филиппова 1961 оной республикын чемпион болобод.

И. Николаев.

ЗУРАГ ДЭРЭ: (зүүн гарһаа) СССР-эй спортын мастернууд В. Кондаков, В. Николаев, нэгэдэхи разрядай боксер Н. Пипич гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

Ю. ПШЕНИЧНИКОВЭЙ фото.

СОЛОТО БАРИЛГАШАДАЙ НЭГЭН

Федор Тимофеевич Мартынов республикымнай эгээл үнинэй барилгашадай нэгэн юм. Энэ новаторай барилсаагүй ехэ гэрнүүд Улан-Удэдэ үсөөн гэхэдэ алдуу болохогүй.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада нүхэр Мартынов «Бурстрой» трестын шулуушадай бригаднуудай нэгые хүтэлбэрилнэ. Ажал хэрэгээ һайнаар шудалһан Федор Тимофеевич хүдэлмэриингөө баян дүй дүршэлдэ залуушуулые ходо һургажа байдаг.

—Манай бригадирай шадахагүй юумэн үгы. Барилга дээрэ хэгдэдэг алишье хүдэлмэридэ шадахагүйб гэжэ байдаггүй, — гээд хүдэлмэришэдынь хэлсэдэг.

Энэ мэргэжэлтын һургаһан олон барилгашад социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Барилгашад Дмитрий Ковалев, аха дүүнэр Никифор, Иван Степановтан өөһэдынгөө багша Мартынов тухай ходо һайшаал, магтаал хэлэжэ ябадаг. Мүнөө нүхэр Мартыновай бригадада барилгын училищи дүүргэһэн 6 залуу басагад ерээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ нүхэр Мартыновай бригада (4-дэхи управлени) Октябрьска райондо ниитын столовын гэр барижа байха зуураа, һара бүриингөө даалгабарие 130—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

А. Шулунов.

ЖАРГАЛТА ГЭГЭЭН ЕРЭЭДҮЙ

Коммунизмы түсэбтэ хорин жэлэй үнгэрһэн шэнэ жэлээр үшөө дахи амар мэндэ. хүндэтэ уншагшад!

Олондо мэдэхэ уншагшадта танил болоһон Мархайн аша Тархай бишай коммунис ажалай ехэ ажалта, зол жаргалта һайн байдал шэнэ жэлээр таанартаа юрөөн хүсэжэ, 62 онине угтабаб.

Шэнэ жэлдэ танар, уншагшадтайгаа, һаһл бодолоо хубаалдажа, хэдэ үгөөр хөөрэлдэхэ хүсэлэнтэйб.

«Саг сагаараа, ахилза хүхөөрөө байдаггүй гэһэндэл хүнэймнай наһан кэмжээтэйхэн.

Нажарынь нажитаа байхашгүйл.

Наһандаа залуугаар ябахашгүйл,— гэжэ буриат араднай дууладаг. Энэ һаалахан сэсэн удхатай дуу. Хүнүүд табин жара хүрэхэлдөө залуугайнгаа тооһо гүйдэг, хэгзэржэ хэнтэг, үтэлжэ өөнтэг болодог ушар баяан юм. Өөнтэг хэнтэг болоһон сагайнгаа байдалаар һайгаа ха юм даа.

Урдань хүн зоной үмсын ажалтай байха үеэ үбгэд хүгшэд өөнтэг, хэнтэ болошоо гэлдэгшэ һэн. Гэдэнэр халтад гэһэн юумые ээ тээшээ татан тала бариа, өөнтэглэдэг, үлүү булуу юумэ өөр тээшээ татан һитэглэдэг байгаа.

Өөнтэг хэнтэг һаналдээрэһээ хамаг юумэн сүм пэдаг. Муу һанаан, модон сэлхэл, хомхолзохо бодол, хороо ябадал баяд, ноёдто түрэжэ үгытэй баян хоёрой зүрилдөөн эхилдэг гээшэ һэн.

Мүнөө тиимэ өөнтэг, энтэгүүд бии гэжэ хэлэнгүйб. Тэрэ хадаа үнгэрһэн сагай үлэгдэл, хуушан сагай хог бог.

1982 оной январиин нэгэн гараба гэсл даа. Танил Тархайтнай табин гарашоод табилжа ябахал. Тэды наһтай хүн үшөө хорёод жэл үгэрхэдэ, 2000 оной шоур харжа, срэхэ зуун жэлдэ амар мэдэ, һэрюун сарюун ажаһуухал. Тэрэ үедэ совет хүнүүдэй наһанай хэмжээн зуу тулаха. Монсогор хүрин зүрхэнинь мотоор шэнгеэр сохилхо.

Эгээл тэрэ хабада үгэн гүүлдэг болоһон үнөөхи Тархайтнай «һураһан юумэ ху-раар татуулхагүй» гэһэндэл, урдань ябадаг хүрэдэг газарнуудаараа айлшалжа, тарган суута табан хушуу малтай Түгэнэ, Борьёо, торгон үһэтэ булгаараа баян Баргажан-Курумкан, мүн бэшэ бусад нютагуудаар ябахань гээшэ.

Таниха үбгэд намайетнай харан сасуугаа «Тархай ерэбэ» гэлдээд, сошожо, хэмшээрхэжэш болохо. Дутуу дундые тэсэдэггүй ябаһан би баһал хуушанайнгаа зан табяагүй, юу хээхэниие ажагланаб. Тингэжэ залуушуулай ажалда заабари үгэхэ һанаатайб. Тингэн гэһээ энэ гэжэ элирүүлхэ, тэрэ гэжэ зааха юумэн обёорогдобогүй. Коммунизмын үедэ шүүмжэлэл хоригдоогүй ха юм. Баһал заа-зуухан зааха, хэлэхэ юумэн олдожо магад. Тэд хараал шэрээл, бүдүүлиг шэрүүн үгэнүүд хосоржо, хэтэ мүнхэдөө хүдөөлэгдэхэ.

Ябаһан газар, ошоһон нютаг бүхэн танигдахаар бэшэ болошонхой. Тэндэ олон дабхар туратай агрогород. Үмсын хубиин жэжэ божо ажахы музейн зөөри болохо. Тэрэ сагай залуушуул эртэ урдын элинсэг хулинсаг, эсэгэ абанарнай иимэ байдалтай байһан юм гэжэ һонирхохо, гайхаха.

Хото хорёо харууһалдаг нохойн һон һан гэхэ абяан дуулданагүй. Замаг суурга бүтээлгэ заводой үйлэдбэриһөө хуряагданхай.

Үбгэд хүгшэдэй һуудаг гостиницын нэгэ таһалга соо байрлабаб. «Хоол барнял» гээд хуушанай танил нэгэ үбгэн уриба. Тэдэнэйдэ ороһоб гээд үүдэ татахада, уужам сэлюун столово. Малшад, тарьяашад хан гэхэ хашарһа гаргангүй, амтатайхан эдеэгээр хүндэлүүлээд лэ гарашана.

Үнеэ һаалга, хони хайшалалга, трактор, комбайн жолоодолго барандаа электрын хүсөөр хүдэлгэгдэнэ.

Завод, фабрикадашье гансахан хүн столой саана һуугаад, бүхы түхеэрэлгэ—станок, машина зэмсэгүүдые оньһохо дараад лэ хүдэлгэнэ. Автоматизаци гээшэмнай энэл даа.

— Харыт,— гээд, хажуудахи үбгэм хэлэбэ.

— Юун болооб,— гээд һурахадам:

— Бии залуулаа һаалишан ябаа һэмнайб даа. Оройдоо арбан хоёр ү... лэйб. Мүнөөн... хүргэнэ. Тиих... хымнай бүхы ... низацилагдаа... хон хүнэй ... ганса хүн бү...

— Гайхаха... хаб. Гансахан... вод хүдэлгэнэ...

— Дуулагш...

— Бүхы аж... руулагдаад б... дэлмэри олдо...

— Хэлсээнг... мнай гараа б... жа шадахаяа... лүүдгүй хүдэл... дэг байнал. Б... гаа зэргээр һ... гээшэб.

— Һайн лэ ... хан сагта хүд... аргашьегүй гэ...

— Хэлээд я... хэрэгтэйб, хам... бин гээшэ. «С... тэмээнэй һүүл... гэлсэгшэ. Тэрэ... нүүд ямархан ... гахые ухамайш... но, үүдхэнэ.

— Зүб даа.

— Дуратай ... һэгүйгөөр ма... поездоор ябана...

Харыт даа. ... рой хоорондо ... рагад гэлдэн, ... нууд дээгүүр... нүүдые хүрэхэ... шанад. Автобу... на гэхэ мэтэ х... малшад, тарьяа... гарадаг «унаа...

Хүнүүдэй ба... ехэ хүнгэлэлты... хада хургаараа... ажал үгы боло... налтагүй. Эдиһ... һэн үмдэһэнөө ... лада хүнүүд ө... тые алданагүй, ажаллана, һай... хүдэлнэ.

Хүйһөө һэнд... шоройлоһон ма... хэй наранай б... һан найман ех... гөө түрэл гар... хоорондоо айлш... лобо. Энэ хадаа... ухаан бодолой ...

Хүнүүдэймнай... хүсэл эрмэлзэл... дээр зүгнэгдэхэ... рэг дээрээ ... Иимэ байдал х... харахабди.

Мархайн ...

ЁЛКО

Залуухан
сагдуулхан
айлшани
Зандан абгань
асараа.
Зохидшоон
һайхашаан
тэрэни
Зал соогоо
оруулаа.
Тэрэнэй шанха
оройдонь
Табан хушуун
ялараадхёо.
Тээ доронь
самолет,
Тиигээд ракетэ,
вертолет,
Элдэб гоёхон
нааданхай
Эндэнь тэндэншье
шэмэглээдхео.
Жэрбэгэр сэбэрхэн
сагдуулханаа
Жэгтэй гоёхон
болгоо,
Үхибүүд шүлэгөө
эхилээ,
Үбгэн Мороз
магтаа.
Тэдээндэ бэлэг
барюулаа,
Толгойень эльбээд
табяа.
Бутид дуугаа
дуулаа,
Бүришье ехээр
һайхашаалгаа.
Хүхюутэй наадан
эхилэн,
Хүүгэд хүтэрэлдэн
зугаалаа.
Шэнэ жэлнай
айлшалан,
Сэнгүүхэн
багашуулы
жаргуулаа.

ҮБГЭН-МОРОЗ

Сайбар буурал
һахалтай,
Сагаан мүнгэн
таягтай,
«Саһа мүльһэн»
зүүдхэлтэй,
Бэлэг сэлэг
элбэгтэй,
Баггүй томо
бэетэй
Үбгэн Мороз
ерээл даа.
Үгэ хүүрээ
дэлгээл даа.
Бүдүүн дууень
тухайлаабди,
Байза, байза
гэлдээбди.
Бадма түрүүн
танижархёо
Базарай баабай
байшоо.

САСУУТАН

Баабай эжын
эрхэхэн
Бишыхан хөөрхэн
Баярхан
Зугаатай наадатай
болоо лэ,
Зургаа һарая
гүйсэхэнь лэ,
«Хатан» һайхан
ёлкоёо
Хатаран тойрожо
биранагүйл.
Хүнэй олон гар
дээгүүр
Хүндэтэй
тэбэрюулэн
хүхинэл.
Баабайнь дээрэ
үргэн,
Баранине тэндэһээ
харуулнал.
Сасуутан Сэдэниинь
аабайлган,
Сагдуулхан ёлкые
тойронол.
Энээндэнь эсэгэнь
баясан,
Енеэжэ, хүхижэ
өөгшөөнэл.
Эдэмнай, нүхэд,
сасуутан юм.
Үнгэрэгшэ жэлдэ
түрөө юм.

Д. ЦЫБЭЭНЭЙ.

Шиидхэбэрээ хүлеэһэн асуудал

УЛАН-УДЭ ХОТОДО АВТОВОКЗАЛ ХЭРЭГТЭЙ

— Шэмэрүүхэн байна даа. Элэ үглөөгүүр 40 градусһаа дээшэ хүйтэн болобо ха. Иимэ хүйтэндэ газаа зогсохо гээшэ гайтайхан байна. Автовокзал баряа һаа, даншье ехэ мүнгэн гарахагүй һэн ха, —гээд автобус хүлеэжэ байһан Хэжэнгын дархан Ц. Жимбиевэй Яруунын нэгэ малшантай хөөрэлдэхые дуулаа һэм.

Иимэ һанамжын хэлэгдэхые нэгэшье дахин бэшэ, олон удаа, ганса хүдөөгэйшье бэшэ мүн хотын хүнүүдэй хэлэжэ байхыень шагнаһан байнаб.

Манай һанахада, энэ хадаа Бурядай автотрестын, Улан-Удын горсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө анхарала табижа хэмжээ абамаар, тон зүб һанамжа дурадхал болоно.

Р. Байкалов.

Синоптигай мэдээсэл

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, январиин 4—5-най үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һуниндөө 27—32, үдэртөө 18—23 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Н. Киселева, дежурна синоптик.

Үбгэн Мороз хэдыштэйб?

Үбгэн Мороз! Ута гэгшын һахалтай, саһан сагаан дэгэлтэй, улаан малгайтай, гартаа тулуур бариһан үльгэр туужын энэ үбгэжөөлэй дүрсые багатайһаан хойшо хараагүй, тэрээндэ энэрхы дуратайгаар хандаагүй хүн байхагүй. Эмдээрээ үргэлөөд ябадаг тэрэнэй тулам соо хододоо бэлэг сэлэг байдаг. Үбгэн Морозгүйгөөр шэнэ жэлэй нэгэшье зугаа наадан үнгэрдэггүй.

Зүгөөр Үбгэн Морознай айхабтар ехэ наһатай юм гэжэ хүн бүхэн мэдэдэггүй байжа магад. Үбгэжөөлнай мянга гаран наһатай бшуу! Иимэрхүү үбгэжөөлэй дүрсэ бүри урдын урда сагта хойто зүгэй хүйтэн һалхин гээшэ гэжэ бурхан мэтэ шүтэгдэдэг һэн ха. Арадай аман үгын дамжуулһанай ёһоор, энэ бурхан үбэлдөө гоё һайхан Наран дүүхэйе мүльһэн сүмэ дотор хаажа абаад, тэрэнээ хабартаал табидаг байгаа гэлсэдэг.

Хожомоо тэрэ үбгэжөөлнай үльгэр туужада Мороз—Шуурган гү, али Мүльһэн гэжэ нэрлэгдэдэг, түрүүндээ баатар хуягта түмэршэ дарханай дүрсэтэй, удаань Үбгэн Мороз шэнги маягтай болоһон түүхэтэй. Байн байтараа Үбгэн Мороз шажанай нүлөөһөө эсэслэн мултаржа, арад зоной үльгэр далайда һуурижаа юм.

Шэнэ жэлэй һайндэр мүн лэ ой модоной сэбэрхэн дангина — ёлкотой холбоотой.

Урда сагта славян, литва болон бусад арадууд хасуурине жаргал, эб найрамдал асардаг модон гэжэ тоолодог һэн. Мүнөөшье хүнүүд басаар дээрэһээ хасуури модо асархадаа энэмнай зол жаргалай, эб найрамдалай һүлдэ тэмдэг гээшэ гэжэ ойлгодоггүйшье байжа магад.

В. Малыгин.

<table><tr><td>ШЭНЭ НОМ ТУХАЙ</td></tr></table>

МЭРГЭЖЭЛ шадабаряа дээшэлүүлнэ

Мухаршэбэрэй аймагта эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын эрдэм шудалха арадай университедэй хүдэлмэри тухай бэшэгдэһэн суглуулбари ном болгогдожо хэблэгдэбэ.

Энэ суглуулбариин удхатай танилсаад байхада арадай университедэй ехэ үүргэ дүүргэһэн, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урдаа табиһан зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь горьтой туһаламжа хүргэһэниинь элирнэ. Суглуулбари дотор мал ажалай, мүн тариан ажалай түрүүшүүлэй хүдөө ажахын продуктнуудые абалгые дээшэлүүлхын тула ямар арга дүршэл хэрэглэжэ байһан тухай тодо һонороор хэлэгдэнхэй. Колхоз, совхозуудай түрүүшүүл гансашье өөһэдынгөө хэжэ байһан ажал тухай бэшэ саашанхи арга боломжонууд, зорилгонууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

Эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ аймагай партийна организациин шухала анхаралаа хандуулдаг болоһоной ашаар эндэхи ажахынууд ехэ амжалта туйлана. Һүүлэй жэлнүүдтэ ниитын малай тоо толгой нилээд олошорһон байха юм. Хэрбээ 1957 оной эхиндэ аймаг дотор 65 мянган хонин байһан һаа, дүрбэн жэлэй туршада 140 мянга хүрэтэрөө олошороо. Тиихэдэ энэ үе соо һү, мяха, нооһо тушаалга хоёр дахин ехэдхэгдээ.

Энээнтэй хамта, адууһа малдаа тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абаха зорилгоор аймагай ажахынууд илангаяа кукуруза ехээр таридаг болобо. Жэшээлхэдэ, 1958 ондо «Заганский» колхоз 200 га кукуруза тариһан байбал, тэрэнь 700 гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдөө. Бусадшье колхозууд тарилгынгаа талмайе 1,5—2 дахин ехэдхэһэн байха юм. Аймагай түрүү кукурузашад Д. Жанаев, Ф. Максимов, Бельский, Кондратюков гэгшэд полиин «хатанай» баян ургаса абадагаараа суурхана.

Олон жэлэй туршада хонин ажал дээрэ хүдэлһэн «Знамя Ленина» колхозой түрүү хонишон РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Цыпилма Аюшеевна Аюшеева дүй дүршэл тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэнэ.

Ямар аргаар тугалнуудые зүбөөр түлжүүлдэг тухайгаа бэшэһэн «Заганский» колхозой тугалшан В. Симухинагай, мүнгэн түлөөһэндэ ороһые Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүй дүршэл тухай эндэхи плановик-экономист А. Горюнов гэгшэдэй хөөрөөн суглуулбари дотор оронхой. Мүн эндэ гахайн фермын яажа оньһожоруулагдаһан тухай «Эрдэм» совхозой главна инженер П. Пухирэй статья толилогдоо.

Хүдөө ажахын эрдэм шудалха арадай университет КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй (1959 он) тогтоолнуудай гараһанай һүүлээр КПСС-эй Мухаршэбэрэй райкомой үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн. Энэ үүсхэлыень Бурядай хүдөө ажахын институт, политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлгын Бурядай общество үргэнөөр дэмжэжэ туһалһан юм. Тус университедэй 4 факультедтэ 100 гаран хүн һуража байнхай. Хэшээлнүүдынь хараалагдаһан гүсэбэй ёһоор үнгэргэгдэдэг гуримтай. Илангаяа Бурядай хүдөө ажахын институдай багшанарай, университедэй ректор нүхэр Спирюхов гэгшэдэй ехэ хүдэлмэри ябуулһыень һайшаахаар. Доцентнүүд нүхэд Баяртуев, Бурмистров, Хамаганов, Барнаков болон бусадууд науканууддай түрүү дүй дүршэл харуулһан удха һайнтай лекцинүүдые уншадаг байгаа. Хэшээлнүүдынь колхоз, совхозуудай ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэдэг, университедтэ хабаадагшад нэгэтэ бэшэ фермэ, бригадануудаар ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан байха юм. Тусхайлан хэлэхэдэ, доцент нүхэр Косых «эрэ малые дутуугаар шэмхэдэг арга» тухай лекци уншахадаа хэшээлээ «Коммунизм» колхозой фермэдэ үнгэргэһэн, тэндэнь аймагай ветеринарна мэргэжэлтэд бүлтэ хабаадалсаһан байгаа.

Тус университет колхоз, совхозуудай ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргөө гэлтэй. Хүдөө ажахын эрдэм шудалха арадай университедтэ һураһан олон хүнүүд тэрэнэй ехэ үүргэ дүүргэһэниие магтан хөөрэдэг.

— Университедэй хэшээлнүүдтэ ябажа һурахадаа мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлээбди. Ажал хүдэлмэридэмнай ехэ туһа хүргөө,— гэжэ «Заганский» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Красинский хөөрэнэ.

Ерэхэ жэлэй март һарада тус университет һуралсалайнгаа программые дүүргэжэ, түрүүшынгээ бүлэг хүнүүдые һургажа гаргаха байна. Энээниие дүүргэһэн малшад, механизаторнууд эрдэм бэлигээ нилээд дээшэлүүлхэнь дамжаггүй.

А. Шапошников.

АХЫН ГОЛДО...

Д. ДУГАРОВАЙ фотоэтюд.

Хиилын саанаһ

Ю. ГАГАРИН „ЮМАНИТЕЙН" УНШАГШАДЫЕ АМАРШАЛБА

ПАРИЖ, декабриин 3. (ТАСС). «Юманите» газетын уншагшадые СССР-эй летчик космонавт коммунист Юрий Гагаринай шэнэ жэлээр амаршалһан амаршалгые «Юманите-Диманш» газетэ түрүүшынгээ хуудаһанда томо гаршагтайгаар толилоо.

Анха түрүүн замбуулинай дайда руу ниидэһэн совет хүн «Юманите» газетын уншагшадые халуунаар амаршална, тэдэндэ, тэдэнээр дамжуулан Францииин бүхы ажалшадта—«амгалан тайбан байдалые, зол жаргалые, ажабайдал болон тэмсэлдээ амжалта туйлахыень» хүсэнэ гээд газетэ онсолон тэмдэглэбэ.

Социалистическэ лагерь[иин] ехэ амжалтануудай ж[эл]

СОФИ, январиин 1. (ТАСС). Манайда шэнэ жэлые, 1962 оние баяртайгаар, һаналаа ханангяар, бата найдамтайгаар угтаха үндэһэ баримта бии, энэ хадаа Болгариин Арадай Республикада социализм байгуулагшадта шэнэ гайхамшагта илалтануудые асарха байна гэжэ Болгариин арадта шэнэ жэлээр хандахадаа НРБ-гэй Арадай суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ганев мэдүүлһэн байна.

Үнгэрһэн жэл бүхы социалистическэ лагериин ехэ амжалтануудые туйлаһан жэл байгаа гэжэ тэрэ хэлээ. Агуу ехэ совет арад К... скэ партиингаа ... экономическа го... даа бэелүүлгэд... мын материаль... үндэһэ һуури ... ехэ илалтануу... КПСС-эй XXII ... һон жэл байһан ... он түүхэдэ март... хэл. КПСС-эй ш... ма хадаа ком... общество байгуул... вет арадта эли т... үгэхэһөө гадна, ... рэлтэнэй үмэнэ с... гэмэ һайн һайха... нээжэ үгэнэ. Ко... шэ имагтал хүсэ... байхаяа болижо, бэелүүлэгдэхэ б... болоо.

Шэнэ жэл—хуушанай хорото аашанууд

БОНН, декабриин 31. (ТАСС). Баруун Германиин засагаархид шэнэ жэлэй эхеэр Баруун Берлиндэ ээлжээтэ хорото муухай хэмжээ-ябуулганууд абахаяа байна. Январиин эхеэр бундестагай бюджетнэ комиссиин, эрхын асуудалнуудые эрхилдэг комиссиин, ниитэ Германиин асуудалнуудые эрхилдэг комиссиин заседанинууд, тэрэшэлэн СДПГ-эй бундестагдахи фракциин заседани Баруун Берлиндэ болохо юм. Январиин 9-дэ СДПГ-эй правлениин заседани Баруун Берлиндэ болохоор хараалагданхай.

«Немецкэ городуудай үдэр» гэдэг январиин эхеэр Баруун Берлиндэ болохо юм. Энээндэ Баруун Германиин 100 гаран городуудай бургомистрнүүд ерэхэ юм.

Эдэ заседанинуудые Баруун Берлиндэ заатал һаа үнгэргэһэнэй хэрэг байгаагүй. Энэ хадаа зорюута хорото хэрэг гэжэ нютагай политическэ ажал-ябуулагшад тоолоно.

Ливандахи байдал тушаа

ПАРИЖ, январиин 1. (ТАСС). Франс Пресс агентствын Дамаскһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Ливанда гүрэнэй урбалта хэхэ гэһэн һэдэлгын урагшагүйдэһэнэй һүүлээр, Ливан Сири хоёрой хоорондохи хилэ хаагдаһан байна. Хоёр оронойи хоорондохи али бүхы харилсаа холбоон таһалданхай.

Португа[лай] патриод[ууд] восст[ание]...

ПАРИЖ, ян... (ТАСС). Португа... патриодууд Беж... (Урда Португал... хээ. Франс Пресс... мэдээсэһэнэй ёһ... хэгшэд энэ үглөө... соохи сэрэгэй каз... эзэлэн абаа. Сала... түрэдэ эсэргүүсэ... ябуулагшадай нэг... Варела Гомес восс... дые хүтэлбэрилһэн... лазарай засагаарх... турша соо шэнэ е... дые городто асар... галиин правительс... хаглаһан коммюни... жэ хэлэгдэнэ. Мүн... станине дараад «п... вын сэрэгүүд Беж... байдалые шангаа... байна».

Редактор Ц. Ц. Ц...

БУРЯТ ҮНЭН

1962 оной январиин 3.
4 хуудаһан.

Адрес редакции. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропаганды—24—74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14. культуры—34-05, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов,корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—...

Н00562. г. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. ...